ወይዛዝርት የተገኙበት፣ እኛም የምንወለድበት ነው፡፡ ባለመለከረው የትውልድ ቅድሚያ መሠረት ተራው የእሱ በመሆን አጽንተንለታል" የሚል ፍርድ በመስጠታቸው ሹመቱ ጸደቀለት፡፡

የጭቃ ሹምነት ማዕረግ በተቀበለበት ቀን የማዕረግ ልብስ ለብሶ በታላቅ ሥነ ሥርዓትና የህዝብ አጀብ ክብር የተደረገለት ሲሆን እሱም ባህሉ የሚፈቅደውን ከፍተኛ ግብዣ በማዘጋጀት ህዝቡን አስተናገዱል፡፡ አባቴ በጭቃ ሹምነቱ ኃላፊነት ላይ ብዙም ሳይቆይ በ ፲፱፻፴፱ ዓ.ም. የካቲት ወር ላይ ዘውዴ ብርሃኑ የተባሉ የቅርብ ዘመዱን ምስለኔ አድርጎ በመሾም ወደ አዲስ አበባ መጣ፡፡

ምዕራፍ ፫

የሐዋርያዊ ተልዕኮ ጅማሬ ፲፱፻፴፱ - ፲፱፻፵፱

ውስተ ሀገርከ እግዚአ ምርሐኒ

አባቴ ለሁለተኛ ጊዜ ወደ አዲስ አበባ ለመምጣት የወሰነው በድንገት ነው። የቅርብ ዘመዱ[21] የነበሩት ክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ የእናታቸውን ተዝካር ለማውጣት በየካቲት ወር ፲፱፻፷፱ ዓ.ም ወደ ዲማ ሄደው ሳለ አባቴ በነበረው የቅርብ ዝመድና ምክንያት እናቱን ተከትሎ በዚያው በኀዘን ቤት ተገኝቶ ነበር። ሁኔታው የፈጠረው መቀራረብ ከመልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬ[22] ጋር ስለ ሃይማኖታዊ ጉዳዮችና ስለ ትምህርት ለመወያየት ጊዜና ዕድል አስገኘለት።

መልአከ ብርሃን በየካቲት ወር ፲፱፻፷፱ ዓ.ም.የእናታቸውን ተዝካር ሊያወጡ ከአዲስ አበባ ወደ ዲማ ሄዱ። በወቅቱ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ጉባኤ አባል የነበሩ ሲሆን በዕውቀት ደረጃም ከኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያናችን ሊቃውንት መካከል ግምባር ቀደም ነበሩ።

በእንጻሩ አባቴ ደግሞ በዕውቀት ላይ ዕውቀት ለመጨመር ከፍተኛ ጥማት ላይ የነበረ ገና የሃያ ሁለት ዓመት ወጣት ነበር። ከዚህም በላይ ሃይማኖቱን በዕውቀት፥ በእምነትና በመረዳት የሚከተል ፍጹም በሆነ ክርስቲያናዊ ሕይወት የሚመራ ሰው ነበር። ከዚህ የተነሳ ከክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጋር ያደረጋቸው ውይይቶች ተራ ጭውውቶች አልነበሩም። እርሱ ብዙ ለመጠየቅ እሳቸው ደግሞ ብዙ ለማስረዳት የተመቻቸ ጊዜ በማግኘታቸው ሁለቱም ልብ ለልብ ተገናኙ።

መልአከ ብርሃን ዲማ በቆዩባቸው ጥቂት ቀናት ውስጥ አባቴ አዘጋጅቶ ያሳያቸውን እንዲት አጠር ያለች ድርሰት ለጃንሆይና ለዕጨጌ ገብረ ጊዮርጊስ ለማቅረብ እንደሚረዱት ቃል ገቡለት። በአባቴ ላይ ባዩት ብስለትና ዕውቀት በመደሰታቸው ወደ ከተማ ሄዶ ሥራ ቢይዝ ቤተ ክህነት ውስጥ የሚጠቅም ግልጋሎት ይሰጣል የሚል እምነት ስለአደረባቸው ይህንኑ ሃሳባቸውን አካፈሉት። አባቴም ወደ ከተማ ገብቶ ከመኖር ይልቅ ወደ ጎንደር ወይም ወደ ዋድላ የመሄድና ዕውቀቱን ይበልጥ የማደላደል ፍላጎት እንዳለው ገለጠላቸው። ይህን በተመለከተ ከሦስት ዓመታት በፊት የሞከረው ሙከራ አለመሳካቱን፣ ለቀለብ የሚሆን ቋሚ ድጎማ በማጣቱ መዘግየቱንም አወጋቸው። መልአከ ብርሃን የነገራቸውን ካዳመጡ በኋላ በጉዳዩ ላይ በትኩረት አስበው የሚከተለውን ምክር ሰጡት።

"... የተመኘኸውን የመማርና የማስተማር አገልግሎት ለማግኘት በግድ ጎንደር ወይም ዋድላ መሄድ የለብህም። አዲስ አበባ ውስጥ የተከፈቱ

---

[21] የክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬ እናት እማሆይ ወለተ ሥላሴ ጋይንት ከሚና የአባቴ እናት ወይዘሮ አምሳለ አምባዬ የአንድ ከያት ልጆች ናቸው።

[22] ክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬ በመላው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቅ ሲሆኑ የተወለዱት ነሐሴ ፭ ቀን ፲፱፻፳፰ ዓ.ም. በጎጃም ክፍለ ሀገር በዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው። አባታቸው አቶ ጀምበሬ አዳሉ እናታቸው ወይዘሮ ወለተ ማርያም ጋሹ ይባላሉ። ትምህርታቸውን በተወለዱ አገራቸው በጎጃምና በተለያዩ የኢትዮጵያ ክፍላተ ሀገራት ተምረዋል። ከፊደል መቁጠር ጀምሮ ድጓ ምዕራፍ ጾመ ድጓ ዝማሬ መዋሥዕትና ቅኔ በዲማ የተማሩ ሲሆን ፊትሐ ነገሥትን ሐዲሳትንና መጻሕፍተ ሊቃውንትን ተምረዋል። ሐዲሳትንና መጻሕፍተ ሊቃውንትን የተማሩት ... ከመምህር አባ ... ነው። በመቀጠልም ወደ ሥራ ዓለም በመግባት በተለያዩ የቤተ ክህነትና የመንግሥት ኃላፊነቶች ላይ ከፍተኛ አገልግሎት አበርክተዋል። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤን በአባልነትና በሰብሳቢነት አገልግለዋል። በጣሊያን ወረራ ዘመን በወቅቱ ይሠሩ ከነበረው ከቤተ መምህርነታቸውና በኋላ በሰፊት አገራቸውን ከሚያገለግሉበት በተጨማሪ የጀግኖች ማኅበር አባል በመሆን ሠርተዋል። ክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬ ታዋቂ መጻሕፍትን በመድረስም ይታወቃሉ። እጅግ ምስጉን ከሆኑ መጻሕፍቶቻቸው መካከል "ኩሉሄ ሃይማኖት"ና "መድሎተ አሚን" የተባሉ ግምገማ ቀደም ሲል የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያፈራቻቸውን ሊቃውንት ሥራዎች ለትውልድ ለማስተላለፍ አስበው የጻፉት "መጽሐፈ ቅኔ ገባሬ ሊቃውንት" እጅግ ከሚያስመሰግኗቸው ሥራዎቻቸው መካከል ይገኛል። መጽሐፈ ቅኔ ገባሬ ሊቃውንት በሁለት ተከፍሎ ታትሟል። የመጀመሪያው ክፍል የታተመው በ፲፱፻፷፯ ዓ.ም. ሲሆን ሁለተኛው የታተመው በ፲፱፻፸፭ ዓ.ም. ነው። የመጽሐፉ ክፍል አንድ የተቀነባበረው በአቶ ... ሲሆን ለመልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬ ተጓዳኝ ምስክር ሆነው የቀረቡት ... የአባ አባቴ ... ታምሩ የመልአከ ብርሃን አድማሱ ልጅ አቶ ምኅርካ ክርስቶስ አድማሱ ናቸው። በዘመኑ ሊቃውንት ክፍል አንድ ውስጥ አባቴ ስለ መልአከ ብርሃን አድማሱ በሰጡት አስተያየት እንደገለጡት "...በተለይ ለእኔ እንደ መምህሬም ነበሩ። ያልገባኝን ሁሉ የምጠይቀው እሳቸውን ነበረ...በእውነቱ እኔን ብዙ መምህራን አስተምረውኛል። ዋሪ ዋሪውን ያስተማሩኝ ሊቃውንቱ መካከል በጠበቀ አቤት ማስተዋሉ ብቻ አይደለም። የቅኔውንም ደግሞ ወደ ሰው ጉርር እንዲደርስ እንዲጠቁ የሚያደርግ ሥራ ያስፈልጋል። "እሱና አንድ ቤት በሥራ ሁለት" ይባላል ከተባረ... የመምህር ሆኑ የትምህርትን ነገር በሊቃውንቱ በሚገባው ማስተካከል ያስፈልጋል። በዚህ ዓይነት ከጠቀሙኝ መምህራን ዋናው መልአከ ብርሃን ናቸው። የሃይማኖቱን ትምህርት መልኩን ለይተው ጥርት አድርገው ደርሰውኛል ልዩነቱን አቀራረቡን ሁሉንም ከእርሳቸው ነው ማግኘት የቻልኩት። ስለ ምሥጢረ ሥላሴ ምሥጢረ ሥጋዌ የሚመለከተውን ሁሉ ገና ብዙ በሰፊው ያስረዱኝን ለምሳሌ እንዲወዱ ... ማዕረግ እንዲጠብቁ ያደረጉት ሕልናቸውም እንደዚህ ያደረጉ መልአከ ብርሃን ናቸው።" ብለዋል።

መንፈሳዊ ትምህርት ቤቶች አሉ፡፡ ሥራም ቢሆን እዚያው ይስጥሀል፡፡ ስለዚህ ወደ አዲስ አበባ አብረን እንሂዳለን ...፡፡" አሉት፡፡ በዚሁ መሠረት አብረው ወደ አዲስ አበባ ጉዞ ጀመሩ፡፡ ደጀንን አልፈው ወደ ዓባይ በርሃ በደረሱ ጊዜ አባቴ ዘወትር እንደሚያደርገው ሁሉ በሰቂለ ሕሊና ጸሎት[23]ላይ ባለ ዕንቅልፍ ወሰደው፡፡ በሕልሙም መልክአ ተክለ ሃይማኖትን እየተለየ ነበር፡፡ ጸሎቱ ውስጥ "... ውስተ ሀገርከ እግዚእ ምርሐኒ ..."፤ "... አቤቱ በሃገርህ ውስጥ ምራኝ ..." የሚለውን ክፍል በመድገም ላይ ሳለ ከዕንቅልፉ ነቃ፡፡ ሕልሙን አስታውሶ በድንግልና በምንኩስና የመኖር የዘወትር ምኞቱን ከሕልሙ ጋር አዛመደው። ምናልባት ፈጣሪዬ በደብረ ሊባኖስ እንድኖር ሊፈቅድልኝ ይሆናል በማለትም ሕልሙን ራሱ በራሱ ተርጉሞ ጉዞውን ወደ አዲስ አበባ ቀጠለ፡፡

አዲስ አበባ በገባ በጥቂት ቀናት ውስጥ በክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ አማካይነት ዐእጨጌ ገብረ ጊዮርጊስና (በኋላ ብጹዕ ወቅዱስ ፓትርያርክ አቡነ ባስልዮስ) ከሊቀ ሥልጣናት መልእክቱ(በኋላ ብጹዕ ወቅዱስ ፓትርያርክ አቡነ ቴዎፍሎስ) ፊት ቀርቦ እጅ እንዲነሣና ቡራኬ እንዲቀበል አደረጉት፡፡ በዚሁ አጋጣሚ ያቺን ዲማ ሳለ የጻፋትን ድርሰት ለግርማዊ ጃንሆይ ያቀርቡለት ዘንድ ለሊቀ ሥልጣናት መልእክቱ ሰጡለት፡፡ ዕጨጌ ገብረ ጊዮርጊስ ጊዜ ሰጥተው ከነጋገሩት በኋላ ወደ አዲስ አበባ ተመልሶ በመምጣቱ አመስግነው ብሉያትን ከአበው ሊቃውንት ተምሮ የሚያስቀር ወጣት እንደሚፈልጉ ነግረውት በአዲስ አበባ ቆይቶ ይህንን ትምህርት እንዲማር ፈቃዳቸው መሆኑን ገለጹለት፡፡

[23] አባቴ ከሚታወቅባቸው ልዩ ጠባዮች ቀንደኛው ጸሎተኛነት ነው። ይህን ጠባዩን በቅዳሴ ቤተሰቡና በቅርቡት የሚያውቀውና የሚመሰክረው ሲሆን በሕፃንነቱና በታዳጊነቱ ዘመን የሚያውቁትም ከትምህርትና ጨዋታ በዳደኑ ጉን ሲጉን ጸሎተኛ እንደ ነበረ ያስታውሳሉ። ከልጅነት ጠባዩ ዉጣ ያለው አዘውትሮ በጸሎት የመጠመዱ ተግባር ለብዙዎች አስገራሚ ልምድ ነበር። ከሰዎች ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ ካልሆነ በቀር ምንጊዜም ቢሆን በሰቂለ ሕሊና በጸሎት የመጠመድ ልምድ ነበረው። ይህው ልምድ ሀብቱ በማደጉ ምን ጊዜም ቢሆን ከሰዎች ጋርም ሲሆን በንግግር ላይ ካልሆነ በቀር በሰቂለ ሕሊና ሆኖ ልቡን በጸሎት ወደ እግዚአብሔር የማቅረብ ልምድ ነበረው።

የዕጨጌ ገብረ ጊዮርጊስን ትእዛዝና ምክር መሠረት በማድረግ ትምህርቱን በአዲስ አበባ ከተማ ለመቀጠል በከፊል ልብ ከወሰነ በኋላ ሥራ እስኪያገኝ ድረስ ለጥቂት ሳምንታት በቀጨኔ መድኃኔ ዓለም ቤተ ክርስቲያን ቆየ፡፡ በአዲስ አበባ የሚገኙ አድባራትና ገዳማት የአብነት ትምህርትን በተገቢው ሁኔታ የተማሩ ወጣት መምህራንን የሚፈልጉበት ዘመን ስለ ነበረ ብዙ የአድባራትና የገዳማት አስተዳዳሪዎች አባቴን ሊቀጥሩት እየተሻሙበት ሳለ ዲማ ከሚያውቃቸው አለቃ ዓለማየሁ ከሚባሉ የጎንደር ሰው ጋር ተገናኘ፡፡

አለቃ ዓለማየሁ በዚያን ጊዜ በደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አገልጋይ ስለ ነበሩ እዚያ እንዲያስተምር አግባቡት፡፡ የአሳቸው ምክር ከሌሎቹ በልጠ ስላሸነፈው በደብሩ አስተዳዳሪ የቀረበለትን የቅኔ መምህርነት ሥራ ተቀበለ፡፡ መኖሪያውም በቤተክርስቲያኑ ግቢ ውስጥ በሚገኝ መቃብር ቤት ውስጥ ሆነ፡፡ በተጓዳኝም በጊዜው የቅድስት ሥላሴ መንፈሳዊ ትምህርት ቤት ተብሎ በሚጠራው ቦታ ብሉያትን መማር ጀመረ፡፡

በተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ቅኔ ሲያስተምር ዲያቆናቱ፣ መዘምራኑና ቀሳውስቱ ሳይቀሩ ለመማር ፈቃደኝነት በማሳየታቸው ተደሰተ፡፡ ቀደም ብሎ ይመኘው የነበረው የመማርና ማስተማር ሕይወት ተጣምሮ ተሳካለት፡፡ በጎንደርና በዋድላ ተበዋውሮ በተማረው ላይ ለመጨመርና ጉባኤ ዘርግቶ ለማስተማር የነበረውን ምኞት በመግታት መማሩንም ማስተማሩንም እዚሁ አዲስ አበባ ውስጥ ጎን ለጎን ማስኬድ ጀመረ፡፡

ያም ሆኖ ግን የከተማው የኑሮ ሁኔታ መንፈሳዊ ስብእና ከሚያይልበት ከእርሱ ተፈጥሮና አስተሳሰብ ጋር አልጣጣም እያለው ይረብሸ ነበር፡፡ ቀድሞ ጎጃም እያለ ይመኘው የነበረውን የምናኔና የገጠር ኑሮ በመፈለግ በተለያዩ ጊዜያት ወደ ገጠር ለመመለስ የተነሣባቸው ጊዜያትም ነበሩ፡፡ ወደ ኋላ የመመለስን ነገር ባሰበና ለመንገድ በሚዘጋጅባቸው ጊዜያት ደግሞ ተደጋጋሚና ድንገተኛ ሕመም እያገኘው ከአንዴም ሁለት ሦስት ጊዜ ያቀዳቸው የጉዞ ዝግጅቶች ተቋርጠው

ቀርተዋል፡፡ ስለ አዲስ አበባ ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን መቃብር ቤት ቆይታው በሰጠው አንድ ቃለ መጠይቅ ላይ "... ወደ አገሬ ለመመለስ ሳስብና ስነሣ ድንገተኛ ሕመም ያመኛል፡፡ እንዲያውም በመጨረሻ በሕልሜ ጻድቁ አቡነ ተክለሃይማኖት እጅና እግሬን በሰንሰለት አስረው የትም እትሄድም እዚሁ ሆነህ አገልግል እያሉ ሲገሥጹኝ በማየቴ ከዕንቅልፌ ነቅቼ ነገሩን ካለፉ ሁኔታዎች ጋር እያገናዘብኩ ሳሰላስለው በተለይም ከጐጃም ወደ አዲስ አበባ ስመጣ ደጌን (ደጀን) አፋፍ ላይ ባየሁት ሕልምና ለጸለይኩት ጸሎት የተሰጠኝ መልስ ይህ አዲስ አበባ የሚገኘው የአቡነ ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ነው የሚለውን ሐሳብ በእምነት በመቀበል ከዚያ ጊዜ በኋላ ሙሉ ልቤን ሰብስቤ መንፈሳዊ ግልጋሎቴንም ትምህርቴንም መከታተል ቀጠልኩኝ..." በማለት ተናግሯል፡፡

ኢትዮጵያ ሆይ! እኔ ክብርሽን ለሌላ አልሰጥም

ለከተማ ኑሮ አዲስ የነበረው አባቴ ከየካቲት ፲፱፻፴፱ ዓመተ ምሕረት እስከ ፲፱፻፵፪ ዓመተ ምሕረት ድረስ የነበሩትን ሦስት ዓመታት ያሳለፋቸው በአስተማሪነትና በተማሪነት ነው፡፡ ከቀኑ የተወሰነውን ሰዓት የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አገልጋዮችን ቅኔ ሲያስተምር ይቆይና በተወሰነ ሰዓት ወደ ቅድስት ሥላሴ መንፈሳዊ ትምህርት ቤት እየሄደ ይማር ነበረ፡፡

ከሁለቱ ዋነኛ ተግባሮች በተጨማሪ በዕድሜም ሆነ በዕውቀት ከሚበልጡት ሰዎች ጋር መወያየት፣ መጻሕፍትን ማጥናት፣ በጊዜው የነበሩ የሬዲዮና የጋዜጣ መረጃዎችን መከታተል ሥራዬ ብሎ የሚያዘወትራቸው ተግባራት ነበሩ፡፡ በተጨማሪም ሰዎችን በማግኘት መወያየትን እንደ አንድ የዕውቀት ማዳበሪያ ዘርፍ ይጠቀምበት ነበር፡፡ አዘውትሮ ከሚያገኛቸውና ጥልቅ የሆነ ትምህርትና ምክር ከሚገበይባቸው ሰዎች መካከል ከቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬና መምህር ይኄይስ ወርቁ ዋነኞቹ ናቸው፡፡

ዓይኑ ሥዉር እንደ መሆኑ መጠን ከቦታ ቦታ ሊንቀሳቀስ የሚመራው፣ የዕለት ምግቡን የሚያዘጋጅለት፣ የልብሱንና መኖሪያ ክፍሉን ጽዳት የሚጠብቅለት ረዳት ያስፈልገው ነበር፡፡ በዚህ ረገድ እሱ ወደ አዲስ አበባ ከመጣ ኋላ ተከትለውት ከዲማ ከመጡ ዘመዶቹና ጓደኞቹ መካከል ባዩ እንየው፣ ፀዳሉ እድማሱ፣ መንግሥት ፈለቀ፣ አበበ የሥጋትና ሌሎችም በተሰያየ ጊዜ ዐብረውት እየኖሩ ይረዱት ነበር፡፡ በመንገድ ላይ የሚንቀሳቀሱ መኪኖች እንደ አሁኑ በርካታ ስላልነበሩ ብዙውን ጊዜ ያለ መሪ ይንቀሳቀስ እንደ ነበረም ነግሮኛል፡፡

ከብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ የተሰጠውን ብሉያትን ከእነው ሊቃውንት መምህራን የማስቀረት ግዳጅ ለመወጣትና ዕውቀቱንም ለማዳበር ባደረገው ጥረት በቅድስት ሥላሴ መንፈሳዊ ትምህርት ቤት ውስጥ መጽሐፈ ኢሳይያስን፣ መጽሐፈ ዐሥርቱ ወክልኤቱ ደቂቀ ነቢያትን፣ መጽሐፈ አስቴርንና መጽሐፈ ጦቢትን ከነሙሉ

ትርጓሜአቸው ተምረዋል። ያስተማሩትም ሊቀ መምህር ፊላታዎስ ናቸው።

ከቅድስት ሥላሴ ቀጥሎ ወደ ዳግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ ትምህርት ቤት በመግባት ከክቡር መጋቢ ምስጢር ጌራ ሰምንቱን ብሔረ ኦሪትና መጽሐፈ ዳንኤልን ከነትርጓሜአቸው የተማረ ሲሆን፤ የአርባዕቱ ወንጌልን ትርጓሜ ከመምህር ጽጌ (በኋላ አቡነ ማርቆስ ዘጐጃም)፣ መጽሐፈ ኪዳንንና ትምሕርተ ኅቡዓትን ደግሞ ከመምህር ገብረ ማርያም ተምረዋል። በቅድስት ሥላሴም ሆነ በዳግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ ትምህርት ቤቶች ትምህርቱን በሚከታተልበት ጊዜ በደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን የተቀጠረበትን የቅኔ ማስተማር ሥራ በአግባቡ እየተወጣ ነበረ።

ከቅኔ አስተማሪነቱ በተጨማሪ በሰብከተ ወንጌል አገልግሎት በኩል የነበረውን ችሎታ ገና ከጅምሩ የተገነዘቡት የወቅቱ የደብረ አሚን ተክለሃይማኖት አስተዳዳሪ አለቃ ፍስሐ ጽዮን የሰባኬ ወንጌል ኃላፊነትን ስለ ሰጡት ምእመናንን ያስተምር ነበር። ይህ አገልግሎት በሕዝበ ክርስቲያኑ ዘንድ በሰተወደደስት ትምህርት ለማግኘት በቤተ ክርስቲያን የሚሰባሰበው ሕዝብ ቁጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ ሄደ። ከዚህ የተነሣም ጥልቀትና ብስለት ያለው፣ ዘመኑን ያገናዘበና የምእመኑን ክርስቲያናዊ ሕይወት የሚያበለጽግ የሰብከተ ወንጌል አገልግሎት ይሰጡ ከነበሩ የአዲስ አበባ አድባራትና ገዳማት መካከል አንዱ የተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን እንዲሆን አስችሎታል።

አባቴ ለምዕመናን የሚሰጠው አገልግሎት በሰብከተ ወንጌል ላይ ብቻ የተገደበ አልነበረም። በተክለ ሃይማኖትና አካባቢው ከሚኖሩ ምእመናን መካከል አንዳንዶቹ በቤተሰባቸው ውስጥ ስለአጋጠማቸው ሃይማኖት ነክ ችግሮች ዙሪያ ምክሩን ይጠይቁት ነበር። ወቅቱ ከቤት ቤት እየዞሩ አዲስ ሃይማኖት የሚሰብኩ ሰዎች የተበራከቱበት ነበር። በዚህ ምክንያት በየቤተሰቡ ውስጥ አለመግባባት እየተፈጠረ ወላጆች ከልጆቻቸው፣ ባልና ሚስትም ከትዳራቸው እየተፋረሱ መታየታቸው የኅብረተሰቡ ችግር ሆኖ የወጣበት ጊዜ ነበረ። አዲስ ሃይማኖትን

ተቀብለው የሚመጡት የኅብረተሰቡ ክፍሎች በተለያየ ሃይማኖታዊ ጉዳይ ላይ የሚያነሡት ጥያቄ፣ ትችትና ተቃውሞ ነበራቸው።

አባቴ በአዲስ አበባ መኖር ከጀመረበት ጀምሮ ከታዘባቸው ነገሮች ውስጥ ዋነኛው ወጣቱ ትውልድ ለአገሩና ለራሱ ታሪክ የነበረው አላዋቂነትና ቸልተኛነት ነበረ። የኢትዮጵያንና የቤተ ክርስቲያንን ታሪክ አለማወቅ፤ አልፎ ተርፎም በውጪው ዓለም ባህል የመማረክና የራስን ታሪክና ማንነት የማቃለል ዝንባሌ በወጣቱ ዘንድ አንደ ወረርሽኝ ተዛምቶ የራስን ታሪክ እያናናቁ የሌሎችን የማዳነቅ ዝንባሌ ይታይ ነበር። እንደ አባቴ እምነት የዚያን ዘመኑ ወጣት ለዚያ ሁኔታ ያጋለጠው የኢትዮጵያ ጥንተ ጠላቶች በዘመናዊ ትምህርት ሰበብ ያስፋፉት ውስጠ መርዝ ትምህርት ነው።

ምዕራባውያን ኃይሎች በቅኝ ግዛትና ጭቆና ሥር ወድቀው ለኖሩ የዓለም ሕዝቦች የነጻነት ተምሳሌት በሆነችው ኢትዮጵያ ላይ ልዩ ትኩረት በሰጡበት ዘመን፤ የረዥም ዘመን ነጻነቷን ሃይማኖቷንና አንድነቷን አጥፍተው በቁጥጥራቸው ሥር ለማዋል ዘመናዊ ትምህርትን እንደ መሣሪያ መጠቀማቸውን የሚመሰክረው በእነሱ የትምህርት ሥርዓት ውስጥ ያለፈው ትውልድና ይኼው ትውልድ በአገሪቱ ሁለንተናዊ ገጽታ ላይ ያሳረፈው አሻራ ነው።

ጦርነትና ሚሲዮናዊ ተልዕኮዎች በኢትዮጵያ ላይ የነበራቸውን ሕልም ሊያሳኩላቸው እንዳልቻሉ የተረዱት ባዕዳን ኃይሎች በዘመናዊ ትምህርትንና በሥልጣኔ ሰበብ የኢትዮጵያን ወጣቶች አእምሮ ለመቆጣጠርና ሐሳባቸውን ለማሳካት ሠርተዋል።

በዚሁም የተነሣ የስንት ጀግኖች ሕይወት የተሠዋለትንና ብዙ ዋጋ የተከፈለለትን ኢትዮጵያዊነትን በዘርና በሃይማኖት ልዩነት ስመነትንት ብዙ በቅተዋል። ዘርን ከዘር፣ ሃይማኖትን ከሃይማኖት ለማቃረን የጠቅማሉ ብለው ያመኑባቸውን የቂም ፍሞች በየተማሪው ልብ ውስጥ አዳፍነዋል።

ዋነኛ ዒላማቸው አድርገው ያነጣጠሩባት ብሔራዊቷ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንም በዘመናዊ ትምህርትና በምዕራባዊ ሥልጣኔ ስም ወጥመድ ውስጥ የገቡ ወጣት ልጆቿ የሚያነሷቸውን ጥያቄዎች የምትመልስበት፣ ከጥርጣሬአቸውና ከነቀፋቸው ነጻ የምትወጣበት መዋቅራዊ ዝግጅት አልነበራትም፡፡ዘመኑ የፈጠራቸውን ተግዳሮቶች የሚቋቋም የትምህርት፣ የአስተዳደርና የሥርዓት ዝግጅት ላይም አልነበረችም፡፡ ይህም ሲሆን የቻለው ሃይማኖቱን ከኢትዮጵያዊነቱ፣ ኢትዮጵያዊነቱንም ከሃይማኖቱ ነጥሎ የሚያይ ሕዝብ ስላልነበረ ነው፡፡

ይህም ይታወቅ ዘንድ የአብዛኛውን ኢትዮጵያዊ ኦርቶዶክስ ክርስቲያን ዕለታዊ ሕይወት እንደ ማስረጃ አድርጎ በማየት መገንዘብ ይቻላል፡፡ አብዛኛው ክርስቲያን ሃይማኖቱን ከወላጆቹ ይወርሳል፡፡ ወንዱ በዐርባ ቀን፣ ሴቷ በሰማኒያ ቀን ክርስትና መነሣታቸውን ከቤተሰብ በተነገራቸው ያውቃሉ፡፡ ዕድሉ ወደ ቤተ ክህነት አገልግሎት የመራው ወይም በተለያየ አጋጣሚ መጻፍ ማንበብ የተማረ ሰው ካልሆነ በስተቀር አብዛኛው ሕዝበ ክርስቲያን ክርስትናን የሚማረው በማንበብና በመጻፍ አልነበረም፡፡ ከዚያ ይልቅ በሰንበትና በበዓል ቀናት ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲሄድ ከሚሰማው ስብከት፣ከአበ ነፍሱ ከሚሰጠው ትምህርት በተለይም ደግሞ ከዕለት ሕይወቱ ጋር በተሳሰሩ ክርስቲያናዊ ወጎችና ሥርዓቶች ነበር የሚማረው፡፡

የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን እምላክነቱን፣ ልደቱን፣ ስደቱን፣ ጥምቀቱን፣ በገዳመ ቆሮንቶስ መፈተኑን፣ መዋዕለ ስብከቱን፣ በዕለተ ሆሣዕና ወደ ኢየሩሳሌም መግባቱን፣ ወደ ቤተ መቅደስ ገብቶ ነጋዴዎችን መገሠጹን፣ በምሴተ ኀሙስ ሥርዓተ ቁርባንን መሥራቱንና የሐዋርያቱን እግራቸውን ማጠቡን፣ በስዒመ ይሁዳ ምልክትነት መያዙን፣ ከቀያፋ ወደ ጲላጦስ፣ ከጲላጦስ ወደ ቀያፋ መመላለሱን፣ ጠቅላላ መከራ መስቀሉን፣ መሞቱን፣ ወደ መቃብር መውረዱን፣ አዳምን ከገሃነም ማውጣቱን፣ በሦስተኛው ቀን ከሙታን ተለይቶ መነሣቱን፣ ከትንሣኤው በኋላ በመጀመሪያ ለሴቶች መገለጡን፣ የኤማሁስ መንገደኞችን ማነጋገሩን፣ በተዘጋ በር ገብቶ ለደቀ መዛሙርቱ መታየቱን፣ በጸግም ትንሣኤ ለደቀ መዛሙርቱ በድጋሚ መገለጡን፣

ዕርገቱንና የመሳሰሰውን ሁሉ የሚማረው በመምህራን ከሚሰጡ ስብከቶች፣ በሕንጻ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሚሳሉ ሥዕሎች፣ ይበልጡንም ደግሞ ተምሳሌታዊ መግለጫ ባላቸው ሃይማኖታዊ በዓላትና ሥርዓቶች በሚቆነጣጥበው ሃይማኖታዊ ትምህርት አማካይነት ነበር፡፡

የሥላሴን አንድነት ሦስትነት፣ የእመቤታችንን የቅድስት ድንግል ማርያም'ን፣ የመስቀልን፣ የመላእክትን፣ የጻድቃንን፣ የሰማዕታትን ክብርና የመሳሰሉትን ሁሉ እንደዚሁ ምእመናን የሚማሩት በቃል ስብከትና በክርስቲያናዊ ወግና ሥርዓት ነው፡፡ የአጽዋማትን፣ የጸሎትን፣ የሰግደትን፣ የቅዳሴንና የመሳሰሉትን የአምልኮ ሥርዓቶችም በፍጹም መታዘዝና እምነት ሲያከናውኑ ኖረዋል፡፡ ይህም "መታዘዝ ከሰባ ፍሪዳ ቁርባን ይበልጣል" የሚለውን የሚያስታውስ ሲሆን በጋዛ ሰርጥ ክርስትናን በተቀበለው የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ (በህንደኬ ንግሥት ባለሟል) ላይ የታየው ፍጹም የመታዘዝና የእምነት ጸጋ የመላው ኢትዮጵያውያን ሀብት ነበረ፡፡

የህዝበ ክርስቲያኑ ፍጹም እምነትና መታዘዝ ያዘናጋቸው የቤተ ክርስቲያን መሪዎችም የእምነቱን ውስጠ ምስጢር የመማርንና ማስተማርን ጉዳይ በተወሰኑ መምህራንና ሊቃውንት ትከሻ ላይ ጣሉት፡፡ ከዚህ የተነሳ ካህናትና ዲያቆናት ሳይቀሩ ከምእመናን ለሚነሡ ጥያቄዎች መልስና ማብራሪያ ለመስጠት ሲቸግራቸው የሚታይበት ዘመን ላይ ተደርሶ ነበር፡፡

የሚማርና የሚመራመር ምእመን ቢኖር እንኳን ከቅን ልቡና ከመነጨ የማወቅ ጉጉት በተነሣ የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ ለመመርመርና ከሁሉ የሚበልጠውን ሰማያዊ መንግሥት ለመውረስ ከመሽቀዳደም አንጻር ከሚመነጭ ግላዊ ፍላጎት የዘለለ አልነበረም፡፡ በመሆኑም ከሁለት መቶ ዓመት ዕድሜ ያልበለጠ ስብከት ይዘው ወደ ኢትዮጵያ የገቡ እፉ ብልጦች ከመጽሐፍ ቅዱስ መዘው እያወጡ የሚያነሷቸውን የተለያዩ የሙግት ዘውጎች መቋቋም ለምዕመናን አዳጋች መሆኑ አልቀረም፡፡

ይህንን ሁኔታ የተገነዘቡ የአዳዲስ እምነት ሰባኪዎችም ለዘመኑ የሚመጥን የዕውቀት ትጥቅ ያልያዘውን ምእመን ለመሻማት አመቺ ዕድል አገኙ፡፡ አዲሱ የእምነት ወረራ የሚመራው ቀደም ባለው ዘመን በሚሲዮናች አመካይነት ዘመናዊ ትምህርትን ተምረው በተለያዩ መንግሥታዊ ኃላፊነት ላይ በተቀመጡ ኢትዮጵያውያን ፊታውራሪዎች ድጋፍ ነበረ፡፡

ይህ በሚሆንበት ጊዜ አብዛኛዎቹ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ካህናት ጭፍን ውግዘትን ከማስተላለፍ የዘለለ የተፍታታና የተብራራ ትምህርትን የመስጠት ዝግጅት አይታይባቸውም ነበር፡፡ ይልቁንም ለዘመናት ባገኙት ዕረፍትና መደላደል የቀነሳ ብዙ ስለ ተዘናጉ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት የሚነቀፍባቸውን፣ የሚሰደብባቸውን፤ ይልቁንም ብዙ የቤተ ክርስቲያን ልጆች ወደ ሌሎች ቤተ እምነቶች እንዲኮበልሉ ምክንያት የሆኑ ድክመቶችንና አሳፋሪ ነገሮችን የሚሠሩ እነሱ ነበሩ፡፡

ኢትዮጵያውያን እግዚአብሔርን አንድ አምላክና የሁሉ ፈጣሪ ብለው ማመናቸውን ረጅሙ የአገራችንና የቤተክርስቲያን ታሪክ ይመሰክራል፡፡ ይህ እምነታቸው ከፍጥረተ ዓለም ጀምሮ የነበረ ለመሆኑ በአባታችው በሄኖክ በኩል የታወቀ ሲሆን በሕገ ኦሪትም ሆነ በሕገ ወንጌል ለመመራትም የሚቀድማቸው አልነበረም፡፡ በይፋ የተደረጉ ሃይማኖታዊ ጦርነቶች ያደረሱት ጥፋትና በእንጻሩም ፈተናውን አልፈው ጸንተው የመኖር ታሪካቸው እንዳለ ሆኖ በተለያዩ ዘመናት ወደ ኢትዮጵያ ገብተው የለመዱ ሌሎች ዘሮችና እምነቶችም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንን እምነትና ሥርዓት አክብረው ተጠንቅቀው ከመኖር ውጪ ክብሯን የመንካት፥ ድንበሯን የመጣስ ወይም አጥሯን የመነቅነቅ ዝንባሌ አልነበራቸውም፡፡

በእርግጥ ከነባሩ የሃይማኖት እምነት ያፈነገጡ ልዩነቶች ግፊያ የፈጠሩባቸው ወቅቶች ነበሩ፡፡ እንዲህ ዓይነት ልዩነቶች በታዩባቸው ዘመናት የነበሩ ነገሥታት የዐደባባይ ክርክሮች እንዲካሄዱ አድርገዋል፡፡

የረታውን ሃይማኖት የማጽናት፥ የተረታውን ሃይማኖት የመለየት እርምጃዎችንም ወስደዋል፡፡ በዚህ ምክንያት የኦርቶዶክሳዊ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ምእምናን ሃይማኖት ከኢትዮጵያዊነታቸው እኩል ጥያቄ የማይነሣበት የማንነት መለያቸው ሆኖ ለዘመናት ጸንቶ ኖሯል፡፡ ብዙኀኑ ህዝብም በመማርና በማስተማር፥ በማዘዝና በመናዘዝ፥ በመፈተትና በመቀደስ ... ወዘተ ዙሪያ ያለውን ዝርዝር ነገር ለቤተ ክህነቱ ሰዎች በመተዉ ሙሉ ትኩረቱ በዕለታዊ ኑሮው ላይ ብቻ ያነጣጠረ ነበር፡፡

የሕዝቡ ጸጥታ ያዘናጋቸው የቤተ ክህነቱን ሰዎችም ውዳሴው፥ ቅዳሴው፥ ክርስትናው፥ ቁርባኑ፥ ዐሥራቱ፥ በኩራቱ ስላልተጓደለ ቀድመው ሊጠነቀቁበት ይገባቸው የነበረውን ጉዳይ ሁሉ ወደ ጎን ተዉት፡፡ በዚህ መሃል የቤተ ክርስቲያንን አጥር የሚነቀንቁ፥ መንጋዎቿን የሚነጥቁ፥ በዲያቆናት በካህናት ግለሰባዊ ድክመት እያሳበቡ ከዚያ ቀደም የተሰበከውን ወንጌል እንደ ወንጀል የሚያቀርቡ አዳዲስ መምህራን ብቅ ብቅ አሉ፡፡ ከሕዝቡ ዕለት ከዕለት ኑሮ ጋር ድርና ማግ ከመሆኑ የተነሣ ክርስትና ኢትዮጵያዊነት፥ ኢትዮጵያነትም ክርስትና መሆኑን ባለመገንዘብ፤ ቢገነዘቡም ዐውቆ በመካድ፤ ለእምነቱና ለሥርዓቱ ሁሉ ከሃይማኖት የራቀ ትርጉም የሚሰጡ፥ ምእመናን በፃና በቸ ቀን የተቀበሉት ማዕተብ ክርስትና ከንቱ እንደ ሆነ አድርገው የሚሰብኩ እነዚህ አዳዲስ መምህራን በሕዝቡ ውስጥ ተሰራጩ፡፡

ከሁለት መቶ ዓመት ያልበለጠ የሥልጣኔና የአምልኮተ እግዚአብሔር ልምድና ታሪክ ባላቸው በአውሮፓና በአሜሪካ ወንጌላውያን የሚመራውን አለባልታ የተቀበለው ዘመናዊ ትውልድ በታላቁ ኢትዮጵያዊ አባት በመልከ ጼዴቅ ካህንነት በረከትን ለዕብራዊው ለአብርሃም ከመስጠት ጀምሮ ለአምልኮተ እግዚአብሔር ጥንታዊና ቀዳማዊነት ያላቸውን ኢትዮጵያን ወላጆቹን፥ አያት ቅድመ አያቶቹን "አሕዛብ" እያለ የሚሳደብ ወጣት ትውልድ በየቤተሰቡ ውስጥ መታየት ጀመረ፡፡ ወላጆችም እንዴት ያወረስኩህን፥ (ያወረስኩሽን) ሃይማኖት ትለውጣለህ? (ትለውጫለሽ?) ብለው ከመመለስ ውጪ ከልጆቻቸው የሚነሡ ጥያቄዎችን የሚመክት መልስ አልነበራቸውም፡፡ ወደ ካህናት

ሲሄዱም ከሞፍን ግዝትና ስድብ ውጪ ደርዝ ያለውና በዕውቀት ላይ የተመሰረተ መልስ ሰልጆቻቸው ማስገኘት የሚችሉበት ሁኔታ አልነበረም፡፡

አባቴ የቅኔ አስተማሪ በነበረበት ዘመን በተከለ ሃይማኖትና በአካባቢው የሚኖሩ ምእመናንም አዳዲስ የሃይማኖት ካመጡት ችግር ነጻ አልነበሩም፡፡ ብዙዎች አባቴ ዘንድ በመምጣት አብዛኛውን ጊዜ ደግሞ እሱን ወደ ቤታቸው በመጋበዝ በአዲስ የሃይማኖት ትምህርት የተወሰዱ ልጆቻቸውና የቤተሰባቸው አባላት ለሚያነሡአቸው ጥያቄዎች በቂ ማብራሪያና ትምህርት የሚያገኙበትን ሁኔታ ያመቻቹ ነበር፡፡

አዳዲሶቹ መምህራን በኢትዮጵያ ጥንታዊ ሥልጣኔና ታሪክ እንዲሁም የኢትዮጵያ በሆነችው ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ላይ የሚያሰፋፏቸው የአሉባልታና የሐሰት ትምህርቶች የአባቴን ትኩረት ስበው ነበር፡፡ ከትምህርቶቹ መካከል በኢትዮጵያ ስለ ነበረው ቅድመ ኦሪት አምልኮተ እግዚአብሔር፥ስለ ግዕዝ ቋንቋና ፊደል፥ የቀስተ ደመና ምሳሌ ስለ ሆነው የኢትዮጵያ ባንዲራ፥ለአብርሃም ቡራኬን ስለ ሰጠውና ዐሥራት በኩራት ስለተቀበለው የዘለዓለም ካህን ስለ ኢትዮጵያዊው መልከ ጼዴቅ፥ስለ ዳዊት ዙፋን፥ ስለ ንግሥተ ሳባ፥ ስለ ታቦተ ጽዮንና... ወዘተ የመሳሰሉት ነበሩ፡፡

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንን በቀመለከተም መሠረታዊ የሆኑትን የቤተ ክርስቲያን አዕማደ ምስጢራት፥ የእመቤታችንን የቅድስት ድንግል ማርያምን ክብርና ቅድስና፥ የቅዱስ መስቀልን፥የታቦትንና የክብረ ቅዱሳንን ጉዳይ አስመልክቶ እየተነዙ የነበሩትን የክሕደትና የኑፋቄ ትምህርቶች ሰምቶ እንዳልሰማ መሆን በጣም ከብዶት ነበር፡፡

በመሆኑም ነቢየ እግዚአብሔር ንጉሥ ዳዊት "የቤትህ ቅንዓት በልታኛለችና፥ የሚሰድቡህም ስድብ በላዬ ወድቋልና" በማለት መዝ ፷፰፥ ፱ እንደ ተናገረው የተዋሕዶ እምነት እምብርት ከሆነችው ከዲማ ተወልዶ፥ ከታላላቅ መንፈሳውያንና ቅዱሳን አባቶች እግር ሥር እየተማረ አድጐ የመንፈስና የሥጋ ቅርሳቸውን የወረሰው ወጣቱ አባቴ

ይህን እንግብባቢ ችግር ለመጋፈጥ ወሰነ፡፡ "ኢትዮጵያ ሆይ! እኔ ክብርሽን ለሌላ አልሰጥም፡፡" በማለትም ለኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን ውርስና ቅርስ መሟገትን ቋሚ መርጎ አደረገ፡፡

ሥልጣኔ፣ ኢትዮጵያዊነት፣
የአበሻ ፈረንጆችና መሪጌታ አያሌው

ከሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን መባቻ ጀምሮ በርከት ያሉ ኢትዮጵያውያን አውሮፓን አሜሪካንና ሩቅ ምሥራቅን ለመጎብኘትና ለመማር ዕድል አግኝተዋል፡፡ የሚሲዮን ትምህርት ቤቶችም መከፈት የጀመሩት በዚያው ዘመን ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በኢትዮጵያ መንግሥት የተቋቋሙ ዘመናዊ ትምህርት ቤቶችም በአብዛኛው ይመሩ የነበረው በውጪ አገር ተወላጆች ሲሆን ትምህርቱም በእነዚሁ በውጪ አገር ተወላጆችና በላኳቸው የውጪ መንግሥታት ሥርዓተ ትምሕርት ተጽዕኖ ሥር የወደቀ ነበረ፡፡ ለምሳሌም ያህል ዳግማዊ ምኒልክ፣ ተፈሪ መኰንን፣ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ይገኙባቸዋል፡፡

የዘመናዊ ትምህርት ዕድል ያገኙት ብዙዎቹ ኢትዮጵያውያን የገበዩትን ዕውቀት ለአገርና ለወገን ጥቅም የማዋል ፍላጎት የነበራቸው ቢሆንም አስቀድመው የአገራቸውን ጥንታዊ ታሪክ፣ ሥልጣኔና አገር በቀል ዕውቀት ባለመማራቸው የተነሣ የአገርና የወገን ችግር ለመፍታት የሚያስችላቸውን ትክክለኛ አቅጣጫ እንዳያዩ አድርጓቸዋል፡፡ ጥርት ያለ አቅጣጫ ሳያዩ ያደረጓቸው ሙከራዎችም ብዙ ዓይነት የአተገባበርና የውጤት ምስቅልቅል አስከትለዋል፡፡

ነገሥታቱ አፄ ምኒልክና አፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመናዊው ሥልጣኔ ወደ ኢትዮጵያ እንዲገባና እንዲስፋፋ የተቻላቸውን ሁሉ ጥረት ማድረጋቸው የታወቀ ነው፡፡ ይሁንና የተደረጉት ጥረቶች ነባሩን የአገሪቱን የሥነ መንግሥት የምጣኔ ሀብትና የማህበረሰባዊ መዋቅር መሠረት ከማድረግና ካለማድረግ ጋር የነበራቸው መስተጋብርና ልዩነት ከላይ በጠቀስናቸው ምሁራን የግንዛቤና የእምነት አቋም ላይ የተመረኮዘ ስለነበረ ሥልጣኔና የእድገት እርምጃዎች ተብለው የተጀመሩት ነገሮች ሁሉ የተጠላለፈ መስናክል የበዛባቸው ከመሆን ባሻገር ጥርት ብሎ የሚታይ አገራዊ ወይም ብሔራዊ አቅጣጫ አልነበራቸውም፡፡

ተምረዋል ተብለው እምነት ከተጣለባቸው ውስጥም ብዙዎቹ ቀደም ብሎ እንደተጠቀሰው በውጪ መምህራን ተጽዕኖ ሥር በመውደቃቸው፣ የራሳቸው የሆነውን ቱባ ዕውቀትና ማንነት እንዲንቁ፣ እንዳይፈልጉ እልፍ ተርፎም እንዲያፍሩበት፣ እንዲጸየፉትና እንዲያጠፉት ተደርገው የተቀረጹ ሆነው ተገኝተዋል፡፡ በመሆኑም ሥልጣኔ ተብሎ የሚገነባው ሁሉ በአስተማማኝ መሠረት ላይ ያረፈ አልነበረም፡፡ በተጨማሪም የሕዝቡን አንድነትና ፍቅር የሚከፋፍሉና፣ የሚያላሉ ብዙ ዓይነት ውስጠ መርዝ ምዕራባውያን ሠራሽ ታሪኮች በዘመናዊ ትምህርት ስም በመስፋፋታቸው ምክንያት አገሪቱ ባለፉት ሥልሳና ሰባ ዓመታት ባደረገችው ጉዞ ጥቂት እርምጃ ወደፊት ሄዳ ብዙ እርምጃ ወደ ኋላ እንድትንደረደር ተገዳለች፡፡

ክቡር ፕሮፌሰር መስፍን ወልደማርያም በዘመናዊ ትምህርትንና በኢትዮጵያዊነት መካከል የነበረውን ሁኔታ በተመለከተ ብዙ የጻፉና የተናገሩ ታዋቂ ምሁር ናቸው፡፡ እሳቸው ስለ ዘመናዊ ትምህርትከጻፉት መካከል የሚከተለውን ለመጥቀስ እወዳለሁ፡፡"ዘመናዊ ትምህርት በኢትዮጵያዊነት ላይ ያመጣው ውርደት ገና አልተነገረም፡፡ ማንነታችንንና ምንነታችንን በሙሉ ጥለን ሌሎች የሚሉንን ለመሆን ያዘጋጀን ዘመናዊ ትምህርት የሚባለው ነው፡፡ … በአገራችን ዘመናዊ ትምህርት የተቀረጸው በኢትዮጵያውያን ሳይሆን በውጭ አገር ሰዎች ነው፡፡ የቱን ችግራችንን በዘመናዊ ትምህርት እንደምንፈታው የትኛውን ችግር ደግሞ በራሳችን ቅርስ ልንፈታው እንደምንችል አልተቻለም፡፡ ከቋንቋችን ጀምሮ (በተፈሪ መኰንን ሁለተኛ ደረጃ ጀምሮ አማርኛ አስተማሪያችን ፈረንሳይ ነበሩ፡፡ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሁለተኛ ደረጃ ደግሞ ሕንድ ነበሩ፡፡)"[24]በማለት በእሳቸው የተማሪነት ዘመን የነበረውን ሁኔታ የገለጡት ሲሆን አሁን ያለውን ሁኔታ በተመለከተም " ታሪካችንን፣ ባህላችንን፣ኑሮአችንን፣ …በአጠቃላይ ከየት እንደመጣንና ወዴት እንደምንሄድ … የሚያስተምሩን የውጭ አገር ሰዎች ናቸው፡፡ ዛሬም ወደ አሜሪካ መሄድ ያስፈልጋል፡፡ ከዚህ ትምህርት ኢትዮጵያዊነት ብሎ ከየት በኩል ሊገኝ ይችላል?" በማለት ጠይቀዋል፡፡

---

[24] መስፍን ወልደ ማርያም፣ ሥልጣንየባህልና አገዛዝ ፖለቲካና ምርጫ፣ ፲፱፻ ዓ.ም.

ልማትንና እድገትን ያለመልማል ተብሎ ከውጪው ዓለም የዕውቀት ባህር በተቀለመው የሥልጣኔ ቦይ የገባው ያልተስተካከለ ዕውቀት፤ የነባሩን ሥልጣኔና ማንነት ከመሠረቱ በመናዱ ምክንያት የተከተለው ጉዳት ከቀን ወደ ቀን፣ ከዘመን ወደ ዘመን እየተባባሰ ሄዷል፡፡ ዛሬ በተጨባጭ እየታዩ ያሉትን ዋነኛ የአገሪቱን ችግሮችም ለመውለድ ችሏል፡፡

ከሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን ወደዚህ ተግባራዊ የሆነው የዘመናዊ ትምህርት ሥርዓት ምክንያት በኢትዮጵያና በኢትዮጵያውያን ላይ ስለደረሰውና ከጥቅሙ ጉዳቱ ስላመዘነው ምዕራባዊ ተጽዕኖ፤ አባቴ ጉዳዩ ከመፈጸሙ በፊት በዓይነ ትንቢት ያየውና በንጉሠ ነገሥቱ ፊት የተናገረው ሁሉ ስለመድረሱም በሥርዓቱ ውስጥ ያለፉት ኢትዮጵያዊ ዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ ከሰጡት ምስክርነት መገንዘብ ይቻላል፡፡

ዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ በአሜሪካን አገር ዳይቶን ኦሃዮ ከተማ ውስጥ እ.ኤ.አ. በ ፲፱፻፺፰ ዓ.ም. በተደረገ የኢትዮጵያ ጥናት ጉባኤ ላይ ባቀረቡት ጥናታዊ ጽሑፍ[25] መሠረት ነገሥታቱ አፄ ምኒልክና አፄ ኃይለ ሥላሴ የምዕራባውያንን የምህንድስና፥ የሳይንስና የትምህርት ዕውቀት ሽግግር ተጠቅመው ኢትዮጵያንና ሕዝቧን ለማበልጸግ ሲደክሙ ጥቅሙን ብቻ እንጂ ጉዳቱን አስቀድመው አላዩም፡፡ ባለማየታቸውም ምክንያት በአገሪቱ የትምህርት ሥርዓት ላይ ግምባር ቀደም ሚና የተሰጠው የምዕራባውያን የትምህርት ሥርዓት በጊዜው ወደ ትምህርት ቤት የገቡትን ኢትዮጵያውያን ከአገራቸው ታሪክ፥ ባህል፥ ቋንቋ፥ ፍልስፍና፥ ሃይማኖት፥ ሙዚቃ፥ ሥነ ጽሑፍ፥ ሥነ ጥበብና ሌሎችም አገር በቀል ዕውቀቶች ሊያራርቃቸው እንደሚችል፣ በዚህም ምክንያት ከማንነታቸውና ከሥረ መሠረታቸው ሊነቅላቸው እንደሚችል አልገመቱም ነበር፡፡ የሚሉት ዶ/ር ፍቅሬ ከዚህ የሚከተለውንም ጽፈዋል፡፡

[25] ዶ/ር ፍቅሬ ቶሎሳ ፲፱፻፺፰ ዓ.ም. እ.ኢ.አ. "ALIENATION: A RESULT AND IMPACT OF WESTERN EDUCATION ON ETHIOPIAN INTELLECTUALS"

("Indoctrinetion in the form of Westarn education begins at an early age. The process of alienation starts when a child is placed in the first grade of a Westem school. The moment a child attends first grade and moves to grede two, he movee awey farther from his Ethiopien roots and gets a step closer to becoming westernized; so that, at the end of twelve years of schooling and four years of college he has strayed eway from his "Ethiopianess" for 16 years. By then, his mentality, psyche, menners, cultural orientation and life-style will have been influenced profoundly. The more this young person acquires Western education and culture, the more he becomes westemized, and the less Ethiopianized. If he moves to the West for further education, he is even alienated more from his Ethiopian roots."[26])

"በምዕራባውያን የትምህርት ስልት የሚሰጠው ትምህርት የሚጀመረው በልጅነት ዕድሜ ነው፡፡ ከሥረ መሠረት የመንቀሉ ሂደት የሚጀመረው በምዕራባውያን የትምህርት ሥርዓት የሚመራውን የአንደኛ ክፍል ትምህርት ገና ሲጀምሩ ነው፡፡ አንድ ተማሪ የአንደኛ ክፍል ትምህርቱን ጨርሶ ወደ ሁለተኛ ክፍል ሲሸጋገር ከኢትዮጵያዊ ሥረ መሠረቱ በአንድ እርምጃ የመራቁን ያህል ወደ ምዕራባዊነት ይቀርባል፡፡ በዚህ መሠረት ተማሪው ዐሥራ ሁለተኛ ክፍልን አጠናቆ የአራት ዓመታት የኮሌጅ ትምህርቱን ሲፈጽም ዐሥራ ስድስት ዓመታት ያህል ከኢትዮጵያዊነቱ ጋር ይራራቃል፡፡ በዚህ ደረጃ ላይ የሚገኝ የኮሌጅ ምሩቅ አስተሳሰቡ፣ ግንዛቤው፣ ባሕርዩና የአኗኗር ባህሉ በከፍተኛ ደረጃ ይለወጣል፡፡ የምዕራባውያንን ትምህርትና ባህል እያዳበረ በሄደ መጠን ደግሞ ምዕራባዊነት ገዝፎ ኢትዮጵያዊነት ቀጭኖ ስለሚታየው ከማንነቱ ሥረ መሠረት የመነቀል ዕድሉ በእጅጉ እየሰፋ ይሄዳል፡፡"

[26] ዝኒ ከማሁ

የዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ ጽሑፍ የሚያስረዳው አንድ ነገር አለ፣ በምዕራባውያን የትምህርት ሥርዓት መበዝ የማንነት ቀውስ ውስጥ ከወደቁ ወገኖቻችን ብዙዎች በአፍአ የሚታየው የቆዳቸው ቀለም ኢትዮጵያዊነታቸውን ቢመሰክርም፤ ውስጣዊው ሕሊናቸው የሚነግራቸው ግን ፈረንጅነታቸውን ነው፡፡ በመሆኑም ነፍሳቸውም ሥጋቸውም ኢትዮጵያንና ኢትዮጵያዊነትን ተጠይፈው ነበር፡፡

ዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ በተጨባጭ ያዩትና በጥናት ላይ ተደግፈው የገለጡት ይህ ሁኔታ ጉዳዩ ከተፈጸመ በኋላ የተገለጠ ነው፡፡ በመንፈሰ እግዚአብሔር ይመራ የነበረው አባቴ ደግሞ ከብዙ ዓመታት በፊት (ገና ችግሩ ጎልቶ ሳይወጣ፣) በውጥን ላይ ሳለ አስቀድሞ ዓይቶት ነበረ፡፡ በጉዳዩ ላይ የነበረውን አመለካከትም በተለያዩ አጋጣሚዎች ላይ ለመግለጥ ሞክሯል፡፡ እንደ አባቴ እምነት የኢትዮጵያ ሰላምና ደኅንነት ተጠብቆ ይኖር ዘንድ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንና የምእመናን ሕይወት ነቅ በሌለውና ፍጹም በሆነ ሃይማኖታዊ ቅድስናና ሥርዓት ላይ የተመሠረተ መሆን አለበት፡፡

ከቤተ ክርስቲያኒቱ እምነት ውጪ የሆኑ ኢትዮጵያውያንም ምንም ዓይነት እምነት ቢከተሉ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን ብሔራዊ አቋምና አስተዋጽኦ ተረድተው አክብረው፤ አቅፈውና ደግፈው ሊጠብቋት ይገባል፡፡ ኢትዮጵያ ከሕገ ልቡና ወደ ሕገ ኦሪት ከዚያም ወደ ሕገ ወንጌል በተሸጋገረችባቸው ዘመናት ከዓለም አገሮች ሁሉ በተለየ ሁኔታ ከእግዚአብሔር ጋር ተጣብቃ የኖረች መሆኗንና የእግዚአብሔር ዓይኖችም ተለይተዋት የማያውቁ መሆኑን ደጋግሞ አስተምሯል፡፡

በሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ ላይ የታየው የለውጥ ፈላጊዎች ግፊት ይበልጡኑ "የጃፓንን የሥልጣኔ ፈለግ መከተል ለኢትዮጵያ ይጠቅማል" የሚለውን እምነት ከፍ አድርጎ የሚያራምድ ስለ ነበረ ከጃፓን ጋራ መልካም ግንኙነት መመሥረት እስከ መቻል ተደርሶ ነበር፡፡ ይህ ወደ ሩቅ ምሥራቁ ዓለም ያነጣጠረ የወጣት ምሁራን አመለካከት የአውሮፓን ፖለቲከኞች አስከፋ፡፡ ለረጅም ዘመናት

ዓይናቸውንና ቀልባቸውን ስትስርቅ የኖረችው ኢትዮጵያ ከነገ ዛሬ እጃችን በገባች እያሉ ሲመኟት በጉልበት፤ ሳይመቻቸው በሚሸነሪዎች አማካይነት ሰላማዊ በሚመስል መንገድ ሊቆጣጠሯት እያሰቡ ሳሉ የሩቅ ምሥራቃውያንን ጓደኝነትና ዝምድና ፈልጋ ገለል ስትዳርጋቸው ትያሜና ቁጭት ገባቸው፡፡

የዚያን ዘመን ኢትዮጵያውያን ምሁራን የጃፓንን ወዳጅነት የፈለጉት እንደኛ የጃፓንና የኢትዮጵያ መንግሥታዊ ሥርዓት ተመሳሳይነት የነበረው በመሆኑና ጃፓኖች አገራቸውን ለማሳደግ ይከተሉት የነበረው መንገድ ከነባሩ ሥልጣኔአቸውና ባህላቸው ጋር በተጣጣመ ሁኔታ የሚመራ ስለ ነበረ ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪም ከነበራቸው መልክዐ ምድራዊ ርቀት የተነሣ ከነሱ ጋር የሚደረግ ማንኛውም ቀረቤታ ከወዳጅነት አልፎ የኢትዮጵያን ሉዓላዊነት የሚጋፋ ሥጋት አይፈጥርም የሚል እምነት ስለ ነበራቸው ነው፡፡ በኢትዮጵያና በጃፓን መሐል የነበረው ሁኔታ ገና በእንጭጩ ሳለ የሁለተኛው ዓለም ጦርነት በመጀመሩ፤ ጃፓን ከግፈኞቹ የጀርመንና የጣልያን መንግሥታት ጋር በመቆሟ ከሰላም ወዳዱ ዓለም በተቃራኒ ተሰለፈች፡፡ በጦርነቱ ኢትዮጵያ፤የጃፓን ተባባሪ ለነበረችው ጣልያን፤ የግፍ ወረራ ሰለባ ሆነች፡፡

ቀደም ባሉት ዓመታት ኢትዮጵያ ከጃፓን ጋር አደርጅታው በነበረው ግንኙነት አኩርፈው የነበሩ የአውሮፓ መንግሥታትም እጅ ኃይለ ሥላሴ በስደት ሆነው ለአገራቸው ያደረጉትን የነጻነት ትግል ድጋፍ፡ በመንግሥት ቂማቸውን ተወጡ፡፡ መሆን ያለበት ሁሉ በጊዜው መሆኑ ስለማይቀር ይልቁንም ደግሞ ዘመኑ የኃይል አሰላለፍ፥ የኩርፊያና የቂም በቀል ጎራ የሚዘልቁበት ስላልነበረ በሁኔታዎች አስገዳጅነት ዓለም ኢትዮጵያን ሊረዳ አስፈላጊ ሆኖ ተገኘ፡፡ በእንግሊዞች ግምባር ቀደምትነት የተመራው ዓለም አቀፋዊ እርዳታም በአገር ውስጥ ከነበረው የነጻነት ትግል ጋር ተዳምሮ ለኢትዮጵያ ነጻነት አስገኘ፡፡ በመቀጠልም ከጦርነቱ በፊት ተጀምረው የነበሩ የልማትና የሥልጣኔ ውጥኖች እንደገና እንዲያንሰራሩ ሊደረግ የትምህርቱን ዘርፍ በተመለከተ ግምባር

ቀደሙ አመራር ለእንግሊዛውያን፥ ለአሜሪካውያንና ለካናዳውያን ተሰጠ፡

ከአሥራ ዘጠነኛው መቶ ክፍለ ዘመን በፊት በሚሲዮን ስም የተጀመረው የስዊድንና የጀርመን ጣልቃ ገብነት በአገሪቱና በሕዝቡ የሥነ መንግሥታዊና የማህበረ ለብአዊ ገጽታ ላይ የራሱ የሆነ ጉልሕ አሻራ ጥሎ ያለፈ ቢሆንም በተለይ ጣሊያን ከኢትዮጵያ ከወጣ ወዲህ የተፈጠረው የዘመናዊ ትምህርትና ተማሪነት ግን የተከተለው ምዕራባውያኑ የዘረጉትን የትምህርት ሥርዓት ነው፡፡

ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመናዊ ትምህርት በኢትዮጵያ እንዲስፋፋ በሰጡት አመራርና ባደረጉት ከፍተኛ ጥረት ጥቂት የማይባሉ ኢትዮጵያውያን በአገር ውስጥም በውጭም እንዲማሩ ተደርጓል፡፡ ይህ ሊደረግ የንጉሠ ነገሥቱ ዓላማ ኢትዮጵያን ከሠለጠነው ዓለም ተርታ የሚያሰልፉ ምሁራንን ለማፍራት የነበረ ቢሆንም በአስተማሪነት የተመደቡት አሜሪካውያንንና እንግሊዛውያን ዓላማ ግን ከንጉሠ ነገሥቱ አመራር ይልቅ ለየሚወክሉት የራሳቸው መንግሥት ወይም ደግሞ ለነጭ ሥልጣኔና ባህል የበላይነት ቅድሚያን የሚሰጥ ነበረ፡፡ በመሆኑም ተማሪ ከተባለው ትውልድ አባላት መካከል ጥቂት የማይባሉ የታቀደላቸውን ዓላማ የሳቱ ሆነው ተገኙ፡፡ የተማሩ ቢሆኑም የአገራቸውን የኢትዮጵያን ችግር በኢትዮጵያዊ ሳይሆን በአውሮፓዊ ወይም በአሜሪካዊ ዓይን የሚመለከቱ፥ የኢትዮጵያ የሆነውን ሁሉ የሚንቁ የሚያንቋሽሹ የአበሻ ፈረንጆችን ሆነው ይታዩ ነበር፡፡ ስለ "ዘመናዊነት"ና "ምዕራባዊነት" አንድነትና ሁለትነት ግንዛቤአቸውን ለወገናቸው ያካፈሉት ዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ ቀደም ብዬ በጠቀስኩት ጥናታዊ ጽሑፋቸው ላይ ስለ እነዚህ አሻሚ ቃላት እንደሚከተለው አስፍረዋል፡፡

"ማዘመን" ና "ማሠልጠን" የሚባሉት ሁለት ቃላት አንድ ጽንሰ ሐሳብ እንደሚተረጉሙ ይታመን ስለነበረ ምዕራባውያን ሥልጡን ናቸው የሚለው ግንዛቤ በሰፊው ተቀባይነት አግኝቶ የነበረ ቢሆንም በዚህ ምክንያት ኢትዮጵያን ለማሠልጠንና ለማዘመን የምዕራባውያንን

ሥርዓተ ትምህርት ተግባራዊ ማድረግ ተመራጭ ሆኖ ተገኘ፡፡ ይህ አፈጻጸምም ኢትዮጵያ ከዚያ ቀደም ሥልጡንም ዘመናዊም አልነበረችም የሚል እንድምታ ያለው ነበረ፡፡

ሥልጣኔ ማለት በሳይንስና በኢንጂነሪንግ ከፍ ካለ ደረጃ ላይ መድረስ ማለት ከሆነ ኢትዮጵያ ያኔም ዛሬም አልሠሰጠነችም፡፡ ሥልጣኔ ማለት ሃይማኖት፣ ሥነ ምግባር፣ ፍልስፍና፣ በአጠቃላይም ሙዚቃ፣ ባህል፣ ሥነ ጥበብ፣ ሥነ ጽሑፍ፣ ሥነ ሕንጻ ፣ታሪክ ውትድርናና ሥነ መንግሥት ከሆነ ግን ኢትዮጵያ ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሰች ነበረች፡፡ ይህ ከሆነ ደግሞ "ሥልጡን" የሚለው ቃል ትክክለኛ ትርጉም አሳገኘም ማለት ነው፡፡[27]

የዘመናውያን ተማሪዎቹን ሁኔታ በንቃት ይከታተል የነበረው አባቴ ብዙ ውርስና ቅርስ የነበራቸው ዘመናውያን ወጣቶች ስለ አገራቸው ስለ ኢትዮጵያ፥ ስለ እርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ሃይማኖትና ስለ አጠቃላይ ማንነታቸው የነበራቸው ዕውቀትና አመለካከት የተዛባ መስሎ ታየው፡፡ ሊኮሩበት በሚገባቸው ሲያፍሩ፥ ሊያከብሩት የሚገባቸውን ሲያዋርዱ፥ ሊገነቡ የሚገባቸውን ሲያፈርሱ፥ ሊጠግኑ የሚገባቸውን ሲያባብሱ፥ ይልቁንም አገር በቀል ዕውቀቶችን ሲያጣጥሉና አልፈው ተርፈውም ዘመናዊነትን ሥልጣኔንና፥ ምዕራባዊነትን በማደባለቅ እነሱ ግራ ተጋብተው ሌላውን ግራ ሲያጋቡ ቢያይ ነገሩ በጣም ከነከነው፡፡ የሕሊና ሰላም ነሣው፡፡ በእርግጥም ሁኔታው ነባሩንና ጥንታዊውን የኢትዮጵያን ሃይማኖት፥ ታሪክ፥ ፍልስፍናና ቋንቋ ከዲማ ጊዮርጊስ ተምሮ ለመጣው ወጣት መሪጌታ ዕረፍት የሚሰጥ አልነበረም፡፡ ብሩህ አእምሮው በተለያዩ ጥያቄዎችና የማወቅ ጉጉቶች ተሞላ፡፡ ኢትዮጵያውያን የራሳቸውን ሃይማኖት፥ ታሪክ ባህልና ማንነት ወዲያ አሽቀንጥረው ጥለው የባዕድ ታሪክ፥ ባህልና ሃይማኖት ሲያሸሞነሙኑ ቢያይ የሃይማኖትና የአገር ፍቅር ስሜት አንገበገበው፡፡ በዚያን ጊዜ ይሰማው የነበረውን ስሜት በ፲፱፻፶፫ ዓ.ም ባሳተመው "የኢትዮጵያ እምነት በሦስቱ ሕግጋት" በተሰኘው መጽሐፍ ላይ እንደሚከተለው ገልጦታል፡፡

---

[27] ዝኒ ከማሁ

"...በዛሬው ዓለም ያሉት አፈ ብልጦች እንደ መብዛታቸው መጠን የኢትዮጵያ መሬት በሌላው ክፍለ ዓለም የተዘረጋና ሰፊ መንግሥቷም በዚያው በኩል የተመሠረተ ቢሆን ኖሮ እኛ የዛሬዎቹ ወጣቶች ኢትዮጵያውያን የኢትዮጵያን ክብር ለመቀነስ የምናደርገውን ድካም ሌሎችም ሕዝቦች ስለ ሀገራቸው እድገት ሰፊ ታሪክ በመጻፍ የሚያደርጉትን ጥረት በማወዳደር ስንመለከተው ለጽሑፋቸው ማስደገፊያ ኢትዮጵያ የቆመችበትን የመሰለ ታሪክ መስላል ቢያገኙ ኖሮ እንኩዋን ሰውን የዕውቀት ሁሉ ባለቤት የሆነውን እግዚአብሔርን እናስረዳኸ ለማለት በሞከሩ ነበር፡፡..."[28]

አባቴ የሚያውቀውን ለማስተማርና ሊመጣ ይችላል ብሎ የሰጋበትን ጥፋት ለመከላከል ከእርሱ በማዕረግ፥ በዕውቀትና በዕድሜ የሚበልጡት ብቻ ይናገሩ ብሎ መጠበቅን አልወደደም፡፡ በዚህ ምክንያት የድርሻውን ለመወጣትና ወገኖቹን ለመቀስቀስ ዐቅሙ በቻለውና ባገኘው መድረክ ሁሉ ማስተማሩን ቀጠለ፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የማያውቀውን ለማወቅና በተለያዩ ጉዳዮች ላይ በቂ ግንዛቤ ለመገብየት በነበረው ጽኑ እምነት ምክንያት በቅድስት ሥላሴና በዳግማዊ ምኒልክ ትምህርት ቤት ከሚከታተለው፡የብሉያት ትምህርት በተጨማሪ በትርፍ ጊዜው ከክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬና ከመምህር ይኄይስ ወርቁ ጋር እየተገናኘ በትምህርቱና በተለያዩ ተያያዥ ጉዳዮች ላይ ጥልቅ ዕውቀት ለማግኘት ያደርግ የበረውን ጥረት አጥብቆ ቀጠለበት፡፡

በከፍተኛ ደረጃ የሚያስጨንቀውን የአዳዲስ እምነቶች ወረራ፥ የባህልና የታሪክ መበረዝ መከለስ ነገርንም አጥብቆ ይወያይበት ነበር፡፡ የአገሩን ታሪክ በአግባቡ ባለመማሩ ምክንያት የማንነት ቀውስ የጀማመረውን የዘመኑን ወጣት ትውልድ ለመታደግና ሊመጣ ይችላል ብሎ ከሩቅ ያየውን አገር አቀፋዊ ተግዳሮት ለመመከት በዐቅሙ እወጣቸዋለሁ ብሎ ያመነባቸውን የተለያዩ ዕቅዶች ነደፈ፡፡

[28] የኢትዮጵያ እምነት በሦስቱ ሕግጋት

በዕውቀት ላይ ዕውቀትን እየጨመረ አገሩንና ቤተ ክርስቲያንን ወደ ማገልገል ግዳጅ እየገባ በነበረበት በዚያን ወቅት ይሰማው የነበረውን ስሜት እንደሚከተለው ገልጦታል፡፡

"...ስለ ኢትዮጵያ ታሪክ፥ ስለ ቀናችው ሃይማኖቷና ስለ ተቀደሰው ምግባሯ፥ በእግዚአብሔርና በእኔ መካከል ስላለውም ጥኑ ፍቅር፤ በኅሊናዬ የሚወጣው የሚወርደው ሐሳብ ያቃጥለኛል፡፡ ቆሜ፥ ተቀምጬ፥ ተኝቼ፥ ተነሥቼ በምሄድበትና በማርፍበት፥ በምበላበትና በምጠጣበት ጊዜ ሁሉ ትኩር አድርጌ የምመለከተው እሱኑ ብቻ ነው፡፡ ..."[29] ከላይ በተገለጠው ሁኔታ በተሰማው ቁጭትና ቅንዓት ምክንያት በግለሰብ ዐቅሙ ለመሥራት የነደፋቸው ዕቅዶች ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ነበሩ፡፡

፩ኛ/ የእንግሊዘኛ ቋንቋና የብሬል ትምህርት መማር፥

፪ኛ/ በአዳዲስ እምነቶች እየተሳቡ ለነበሩ የኅብረተሰቡ አባላት በየሚገኙበት እየሄደ ትምህርት መስጠት፡፡ ከዚህ በተጨማሪም መምህራኖቻቸውን በይፋ በሚያገኝበት መድረክ ሁሉ በመሞገት ከእናት ቤተ ክርስቲያናቸው የኮበለሉ ወገኖች ጉዳዩን ተገንዝበው እንዲያመዛዝኑ መርዳት፤

፫ኛ/ በቤተ ክርስቲያን ዓውደ ምሕረት ላይ ከሚሰጠው ትምህርት በተጨማሪ በተለያዩ ማኅበራዊ ስብሰባዎች ላይ ትምህርት መስጠት፤

፬ኛ/ የመንግሥትም ሆነ የቤተ ክህነት ባለሥልጣናት ችግሩን ችላ ብለው እንዳያዩት ማሳሰብና፤

፭ኛ/ ሕዝበ ክርስቲያኑ በየእጁ ይዞ የሚያነባቸው መጻሕፍት ማዘጋጀት፥ ዋነኛ የትኩረትና የአካሄድ አቅጣጫዎቹ ነበሩ፤

[29] ዝኒ ከማሁ

የእንግሊዘኛ ቋንቋና የብሬል ትምህርት

ቀደም ባሉ ምዕራፎች እንደገለጥኩት ያወቅሁት ይበቃኛል ሳይሉ በዕውቀት ላይ ዕውቀት የመጨመርን ጠቃሚነትና ለማስተማር ከመሰለፍ በፊት ዕውቀት የማደላደልን ተገቢነት በተመለከተ አባቴ ጠንካራ የሆነ እምነትና አቋም ነበረው፡፡ በአፍአዊ ሕይወት ከሚታየውና ከሚገለጠው ዕውቀትን የመሻት ጥረቱና ትጋቱ በተጨማሪ የተሰለፈበት መንፈሳዊ ተልዕኮ የሚያስፈልገውን መንፈሳዊ ሕይወትም በእውነት ለመኖር የሚተጋ ቁርጠኝነት ነበረው፡፡ በዚህ ቁርጠኝነቱና ራሱን ለእግዚአብሔር አሳልፎ በመስጠቱ ምክንያትም ለአንድ መንፈሳዊ ሰው ይልቁንም ደግሞ በመምህርነት ለተጠሩ እጅግ አስፈላጊና ጠቃሚ ከሆኑ መንፈሳዊ ጸጋዎች አንዱና ዋነኛ የሆነው የማስተማር ጸጋ እንዲሰጠው ወደ እግዚአብሔር ይለምን ነበር፡፡ ይህን በተመለከተ "የኢትዮጵያ እምነት በሦስቱ ሕግጋት" በተሰኘ መጽሐፉ መግቢያ ውስጥ የሚከተለውን እናገኛለን፡፡

"ይኸውን እንጂ ጥበብን የሚሻ ሰው ቢኖር ሳያወላውል ሳይጠራጠር ከእግዚአብሔር ይለምን፡፡ እግዚአብሔርም ንፍገት የሌለው አምላክ ነውና ይሰጠዋል፡፡ ያዕ፡ም፡፩፡ቁ፡፭፡፡ ብሎ ሐዋርያው ያዕቆብ እንደ ተናገረው እግዚአብሔር አምላኬ የለመንኩትን ስላልነሣኝ በዕውቀቴ ላይኸን በቸርነቱ እየተረዳሁ ይህን መጽሐፍ ላዘጋጅ ምስጋናዬን ለእሱ አስቀድማለሁ፡፡" [30]

በምእመናን ዙሪያ ይታይ የነበረው የሃይማኖት ትምህርት እጥረት ምን ያህል ለአዳዲስ ስብከቶች ኀብረተሰቡን ተጋላጭ እንዳደረገው በአጭሩ የአዲስ አበባ ቆይታው የተገነዘበው አባቴ በማሰብ ደረጃ ልሠራ እችላለሁ ብሎ ያመነባቸውን አምስት ተግባራት ለመፈጸም ሲነሣ የመጀመሪያ እርምጃው የነበረው የእንግሊዘኛ ቋንቋንና ለዓይነ ሥውራን የጽሕፈትና የንባብ ድጋፍ የሚሰጠውን የብሬል ትምህርት መማር

[30] ዝኒ ከማሁ

ነበረ፡፡ ለዚህም ዋነኛ መነሻ ምክንያት የሆነው ከጊዜው ደርሶ የተመለከተው

የኢትዮጵያ ወጣቶች በአዳዲስ እምነቶች የመወሰድ ችግር ነበር፡፡ይህን ችግር ለመቋቋም ወቅቱ ይጠይቅ የነበረውን ተጨማሪ ዕውቀት ለማግኘትም ከእምነቱ ባለቤቶች ዘንድ ቀረብ ብሎ መመርመርና ተመጣጣኝ ዝግጅት ማድረግ አስፈላጊ ነው ብሎ አመነ፡፡

ወገኖቹን ለማስተማር ወደ አደባባይ ሲወጣም በግዕዝና በአማርኛ ቋንቋ በተማራቸው ቅዱሳት መጻሕፍትና በእንግሊዘኛ ቋንቋ በተጻፉ የክርስትና እምነት ማስተማሪያ መጻሕፍት መከከል ያለውን አንድነትና ልዩነት መመርመር አስፈላጊ ሆኖ ታየው፡፡ በዚህም ምክንያት የእንግሊዘኛ ቋንቋና የብሬል ትምህርትን ለመማር የሚችልበትን መንገድ ማፈላለግ ጀመረ፡፡ ይህንን ፍላጎቱን ለማሳካትም በጊዜው ያገኘው ብቸኛ አማራጭ አዲስ አበባ ከተማ ውስጥ እንጦጦ አካባቢ የሚገኘው የስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን ነበር፡፡

አስቀድሞ ከተነሣበት ዓላማ አንጻር ትምህርቱ አስፈላጊ እንደ ሆነና ይህንኑ ለማሳካት ደግሞ በእምነት ወደ ማይመስሉት ድርጅቶች ግቢ ለመሄድ መገደዱን ለደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ ለክቡር አለቃ ፍስሐ ጽዮን ተክለ ሃይማኖት አስረዳቸው፡፡ እሳቸውም አባት ትልቅ ተስፋ የጣለበትን ልጅ ፍላጎቱን እያሟላ በጥንቃቄ እንደሚያሳድግ ሁሉ ጥንቃቄና እንክብካቤ ያደርጉለት ስለ ነበረ እንዲማር ፈቀዱለት፡፡ ከዚህ በኋላ በእርሱ ደረጃ የሚገኝ የቤተ ክርስቲያን ሰው ወደ ሚሲዮን ትምህርት ቤት ሄዶ እየተማረ ነው ሲባል በጊዜው ከነበረው የሰዎች ንቃተ ኅሊና አንጻር ሊያስከትል የሚችለውን ውጣ ውረድ ለመሸሽ በማሰብ ሰላም ሙሉ ወርቅ በተሰኘ ስም መጠሪያነት በስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን ትምህርት ቤት ተመዘገበ፡፡

በእንጦጦ የስዊድን ወንጌላዊ ሚሲዮን ትምህርት ቤት ለመማር የሚፈቀድላቸው በሕፃንነት ዕድሜ ውስጥ ያሉ ዓይነ ሥውራን ብቻ ነበሩ፡፡ ይህንን መሰናክል ለማለፍ አቶ ሥዩም ወልደ ማርያም በተባሉ

ቀደም ብሎ በተዋወቃቸው ሰው ረዳትነት ስመመዝገብ ቻለ፡፡ መደበኛውን የትምህርት ሥርዓትመከተል ግድ ስለ ነበረ ከአንደኛ ክፍል ሕፃናት ጋር ትምህርቱን ጀመረ፡፡

አባቴ ክልጅነት እስከ ዕውቀት ዐብሮት የኖረ አንድ ጸባይ ነበረው፡፡ ይኸውም ያለ ዋጋ የሌላን ሰው አገልግሎትም ሆነ ንብረት አለመቀበል ነው፡፡ በዚህ መሠረት ከእንጦጦ ስዊድን ዓይነ ሥዉራን ትምህርት ቤት የተሰጠውን የብሬልና የእንግሊዘኛ ቋንቋ የመማር ዕድል የአማርኛንና የግዕዝን ቋንቋ ክክፍያ ነጻ በማስተማር አካክሶታል፡፡

በዚህ ሁኔታ ለአንድ ዓመት ያህል ከቆየ በኋላ ምቾት የሚነሣው አንድ ነገር ተፈጠረ፡፡ የትምህርት ቤቱ የሥራ ኃላፊዎች ዓይነ ሥዉራኑን ከመርዳት ባሻገር ዋነኛ ዓላማቸው የሃይማኖት ማስፋፋት ሥራ ስለ ነበረ ተማሪዎቹን የቀደመ ሃይማኖት እያስቀየሩ ወደ እነርሱ እምነት የማስገባት አሠራርን ይከተሉ ነበረ፡፡ በዚሁ መሠረት አባቴም ሃይማኖቱን ለውጦ የእነርሱ እምነት ተከታይ እንዲሆን ስመጠየቅ ዳር ዳር ማለት ጀመሩ፡፡ ሆኖም ግን ሃይማኖቱን ለማስለወጥ ባደረጉት ሙከራ በቀላሉ የሚበገርላቸው አለመሆኑን ተገነዘቡ፡፡ ይልቁንም የተለያዩ ሃይማኖት ነክ ጥያቄዎችን ባነሡበት ቁጥር የሚሰጣቸው መልሶችና ጥብቅ የመከላከያ ሐሳቦች ጥልቅ ዕውቀት እንዳለው ተረዱ፡፡ ከነዕውቀቱ ለመማረክና የእነሱ ቤተ ክርስቲያን አገልጋይ ለማድረግም ከፍተኛ ፍላጎት አደረባቸው፡፡

ሃይማኖትን የመለወጥ ነገር በእርሱ ዘንድ የሚሞከር እንዳልሆነ ቢያውቀውም ፊት ለፊት እንቢ ብሎ ወዲውኑ ከመጣላት ይልቅ ቢያንስ ያሰበውን የእንግሊዘኛ ቋንቋ በበቂ ሁኔታ ለመማር ጊዜ መግዛት ፈለገ፡፡ ስለዚህም በዚያ አጭር ቆይታው የእነርሱ ነገረ ሃይማኖት ብዙም እንዳልገባው በመግለጥ የእንግሊዘኛ ቋንቋ ትምህርቱ መጽሐፍ ቅዱስን ለማንበብና ለመረዳት የሚበቃበት ደረጃ ላይ እስኪደርስ እንዲታገሡትና በግዕዝ በአማርኛና በእንግሊዘኛ ቋንቋዎች በተጻፉት የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜዎች መካከል ባሉት ልዩነቶች ላይ በቂ ጥናት ለማድረግ ጊዜ እንዲሰጡት ጠየቃቸው፡፡

ስጦቂት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ምሁራን ጠቀም ያለ መደለያና ምቹ ኑሮ በመስጠት ማስኮብለል፣ ተራውን ምእመን ደግሞ የዕለት ጉርሱንና ልብሱን በመመጽወት ከነርሱ ጎራ ማሰለፍ የለመዱት ሚሲዮኖች ከአባቴ የቀረበላቸው "ጊዜ ስጡኝና ልማር" ብሎ ጥያቄ ግራ አጋባቸው፡፡ ይበልጥ እንዲያጣድፉትና ግፊት እንዲያበዙበት ምክንያት ሆነ፡፡ ክትትልም አበዙበት፡፡ ስለ እርሱ ማንነት ወይም ኑሮ ጠለቅ ያለ መረጃ ለማግኘት ካደረጉት ጥረት በመነሣት ወደሚኖርበት ወደ ደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ሰው ልከው መረጃ ለማግኘት ሞከሩ፡፡ ሆኖም የተላኩት አጣሪዎች የሚያፈላልጉት ሰላም ሙሴ ወርቅ በሚለው ስም ስለ ነበረ በዚህ ስም የሚጠራ ሰው ዐውቃለሁ የሚል አማኝ ማግኘት አልቻሉም፡፡

የእንግሊዘኛ ቋንቋንና ብሬልን የማወቅ ከፍተኛ ጉጉት እንደ ነበረው በሚገባ ተገንዝበው ስለ ነበር እስካሁን የተማርከው ይበቃል፣ ከዚህ በኋላ ግን በዕድሜ ከአንተ ከሚያንሱ ተማሪዎች ጋር እየገባህ መማርህ ከትምህርት ቤቱ ዓላማ ውጪ ስለ ሆነ ከፈለግህ ተግባረ እድ ብቻ መማር ትችላለህ ብለው እንዳያማ የመጥራት፣ እንዳይበላ የመግፋት ሐሳብ አቀረቡለት፡፡ በቀላሉ ተስፋ የማይቆርጠው አባቴም የተግባረ እድ ትምህርት በሚሰጥባቸው ክፍሎች እየገባ የቡርሽና የምንጣፍ ሥራ ትምህርቱን ቀጠለ፡፡

ይህ ሲሆን ለተማሪዎቻቸው ይሰጥ የነበረውን የአማርኛና የግእዝን ቋንቋ የማስተማር አገልግሎቱን እየተጠቀሙበት ነበረ፡፡ወደዚያ ትምሕርት ቤት የገባበት ዋነኛ ምክንያት የተግባረ ዕድ ዕውቀት ፍለጋ ሳይሆን የእንግሊዘኛ ቋንቋ ለመማር እንደመሆኑ መጠን አንዳች ዘዴ ፈልጎ ቋንቋውን መማር እንዳለበት እንዳለበት ወሰነ፡፡ የተቋረጠበትን ትምህርት መቀጠል የሚችልበትን ዘዴ ሲያሰላስል በልጅነት ዲማ ባለ በንደኛው በመሪጌታ እውነቴ አስጠኚነት እየተረዳ ይጠቀምበት የበረውን የማጥናት ዘዴ አሁንም መጠቀም እንደሚችል ልብ አለ፡፡ የተግባረ እድ ትምህርቱንና ቋንቋ የማስተማሩን ተግባር ከተወጣ በኋላ በሚኖረው ትርፍ ጊዜ የሚገባባቸውን ተማሪዎች እርዳታ እየጠየቀ በዕረፍት

ለዓታቸው እነርሱ የተማሩትን የእንግሊዘኛ ቋንቋ እንዲያስጠኑት ለማድረግ ሞከረ፡፡ ይህንን ሙከራውን ከትልቅ ጉዳይ የቆጠሩት የትምህርት ቤቱ ኃላፊዎች ግን በግል የማስጠናት እርዳታ ያደርጉለት የነበሩትን ተማሪዎች በመከልከል የሚፈልገውን እንዳያገኝ በጥብቅ ተፈታተኑት፡፡

የግል እምነቱን አክብረው በዓይነ ሥዉርነቱ ሊረዳ የሚገባውን በመርዳት ፋንታ፤ የእነሱን ፍላጎት እንዲፈጽምላቸው ከማስገደድ አንጻር ባደረጉዋቸው ተጽዕኖዎች መድልዎ ፈጽመውበታል፡፡ ለምሳሌም የሀል ከውጪ መንግሥታት በእርዳታ ያገኙአቸውን እንደ ሰዓትና የብሬል ጽሕፈት መኪና የመሳሰሉ መገልገያዎችን ለሌሎች ተማሪዎች በነጻ ሲሰጡ ለእርሱ በገንዘብ መሸጣቸውን መጥቀስ ይቻላል ለሌሎች ተማሪዎች ይቀርብ የነበረው ዕለታዊ የምግብ ድጋፍም እንኳን ለእርሱ የተከለከለ ነበረ፡፡ ሁኔታው ይኸ ሆኖ ሳለ የዚያ ትምህርት ቤት ቆይታው የመጨረሻ ምዕራፍ የሆነውን ፈተናቸውን ያቀረቡለት ግን በምግብ ግብዣ ሰበብ አድርገው ነበር፡፡

ዘመኑ ፲፱፻፺፩ ዓ.ም. ወቅቱ ደግሞ የሰሙነ ሕማማት ሳምንት ነበር፡፡ በዚያ ሳምንት ረቡዕ ዕለት ከጠዋቱ ፬ ሰዓት ላይ ለጠቅላላ ተማሪው በሚደረግ የሻይ ግብዣ ላይ እንዲገኝ ጠሩት፡፡ በዚህ ግብዣ መነሻነት የተፈጠረውን ሁኔታ በ፲፱፻፺፮ ዓ.ም. ለአሜሪካ ሬዲዮ የአማርኛ ድምፅ በሰጠው መልስ እንደሚከተለው ገልጦታል፡፡

"...በመጨረሻም በሁለተኛው ዓመት ፲፱፻፺፩ ዓ.ም. በሰሙነ ሕማማት ረቡዕ ጠዋት በ ፬ ሰዓት ላይ የሻይ ግብዣ ጥሪ አደረጉልኝ፡፡ አልሄድኩም ፡፡ ተማሪ ቤት ግቢ ውስጥ ነበርኩኝ ግን ወደ ግብዣው አልሄድኩም፡፡ ኀሙስ ዕለት ትምህርት ቤት ይዘጋ ነበረ፡፡ በስብሰባ ላይ በጣም ወቀሱኝ፡፡"

"እናንተ ኢትዮጵያውያን ፍቅር አታውቁም፡፡ ስለ ፍቅር ምንም ችሎታ የላችሁም፣ ሃይማኖት አለን ትላላችሁ፡፡ ሃይማኖት ግን ያለ ፍቅር

አይሆንም፡፡ እኛ ፍቅር እንፈልጋለን፡፡እናንተ ግን ፍቅር አትቀበሉም፡፡ ይኸው እሱ ትናንት ግብዣ ብንጠራው እምቢ ብሎ ቀረ ፡፡ አሉኝ፡፡"

"መልስ እንድንሰጥ ትፈቅዱልኛላችሁ ወይ? አልኳቸው፡፡"

" እዎ! አሉኝ፡፡"

"የጠራችሁኝ ለፍቅር አልነበረም እንጂ ለፍቅር ቢሆን ኖሮ የማላደርገው ነገር አልነበረም፡፡ ነገር ግን የጠራችሁኝ ሊተግልቆ ነው፡፡ 'ይሄ የኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታይ ነኝ ይላል፤ ግን ለራሱ የሚበላው እንዴት ዕንቁላል እንኳ የለችውም፤ በምን እንጫወትበት?' ብላችሁ ነው የተጠራሁት፡፡ 'ለፌዝ ነው የጠራችሁኝ፡፡ ይህ ጾም ሃምሳ ዐምስት ቀን ነው፡፡ እናንተ የጠራችሁኝ በሃምሳ ሁለተኛው ቀን ነው፡፡ ከመጀመሪያው ብትጠሩኝ ሙሉውን እበላ ነበረ፡፡ ምክንያቱም የምበላው የለኝም፡፡ እግዚአብሔርም በዚህ እንደማይፈርድብኝ አውቃለሁ፡፡ እናንተ ግን ለርኅራኄ አላደረጋችሁትም፡፡ ለጾም ክርሚ በመጨረሻ እንደ ዕፀ በለስ በሃምሳ ሁለተኛው ቀን ግማሽ ላይ ጾም ለማስገደፍ ብቻ ጠራችሁኝ፡፡ በኢትዮጵያ በዐስር ሳንቲም ዐምስት ዕንቁላል እየተገዛ ለአንድ ዕንቁላል ብዬ ጾም እንድገድፍ ትፈልጋላችሁ? እኔም በከፍተኛ ደረጃ ሳለተምርላችሁ ሁለት አመቴ ነው፡፡ እንግሊዘኛ ቋንቋ ግን እንድሰማ እንኳ አልፈቀዳችሁልኝም፡፡ ከዚህ የበለጠ ደግሞ ጥላቻ የለም አልኳቸው፡፡' ይሄን ተነጋግረን አለፈ፡፡..."

የተፈጸመበት መድልዎና ፈተና እጅግ አድርጎ የቆረቆረው አባቴ በገዛ አገሩ ላይ የደረሰበትን መድልዎና መገፋት ችላ ብሎ ለማለፍ አልቻለም፡፡ ከጊዜ ወደ ጊዜ የተፈጸሙት ነገሮች አእምሮው በብዙ ዓይነት ጥያቄዎች እንዲሞላ አድርጎት ነበር፡፡ እንግዳ በሆኑ የሃይማኖትና የታሪክ ትምህርቶች እየተጠለፈ ማንነቱን በማጣት ላይ የነበረውን የዘመኑን ወጣት ትውልድ ለማስተማር እንዱና ዋነኛ ቅድመ ዝግጅት መሆን አለበት ብሎ የጀመረው የእንግሊዘኛ ቋንቋና የብሬል ትምህርት በዓይነ ሥዉራን ወጣቶች ላይ እየተፈጸመ የነበረውን ሌላ ችግር ገጽታ እንዲያይ ምክንያት ሆነለት፡፡ ራሱ እማኝ ሆኖ ካየው

ችግር በመነሣት መንግሥት ለዓይነ ሥዉራን ትምህርት ቤት እንዲከፍት ለመጠየቅ አሰበ።

በስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን ይማሩ የነበሩ ወጣት ዓይነ ሥዉራን ጓደኞቹን አሳምኖ በማስተባበር መንግሥት ለሌሎች ወገኖቻችን እንዳደረገው ሁሉ ለእኛም ትምህርት ቤት ይከፈትልን የሚል ጥያቄ በመያዝ በጊዜው ጠቅላይ ሚኒስትር ለነበሩት ለክቡር ራስ ቢትወደደድ መኮንን እንዳልካቸው አቤቱታቸውን አቀረቡ።

የኢትዮጵያ ዓይነሥዉራን ማኅበር በ9ኛ ዓመቱን ባከበረበት ወቅት አባቴ የበዓሉ የክብር እንግዳ ሆኖ ባደረገው ንግግር ውስጥ ይህንን አስመልክቶ በጊዜው ስለ ነበረው ሁኔታ የሚከተለውን ብሎ ነበር።

"...የቀደመውን ጊዜ ስንመለከተው የዓይነ ሥዉራን ሕይወት በቤተ ክርስቲያን ጥግ የሚኖረው እንጂ ከዚያ ውጪ በመንግሥት ደረጃ ቀርቶ በኑሮ ውስጥ የተሳካ ዕድል አልነበረንም። በእኛ ጊዜ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት፤ ዕረፍተ መንግሥተ ሰማያት ያድላቸውና፤ ሁሉን የማሰብ* የመመልከት* ስለ ኢትዮጵያውያንም የመቆርቆር ሐሳብ ስለ ነበራቸው፤ ለሁሉም ትምህርትን ሲፈቅዱና ሁሉም በየትምህርት እያደገ እንዲሄድ ሲያደርጉ፤ በእኔ ጭንቅላት የተፈጠረው ነገር ቢኖር በዚያ ጊዜ የመንግሥት መተዳደሪያ በጀት ከግብር ከሚሰበሰበው ብቻ ነው፤ እንግዲህ ብሩ የሚሰበሰበው ምንም እንኳን ከዓይናሞችና በእርሻ አዳሪዎች ቢሆንም፤ መሬቱ ግን የየእያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ ርስት ይዞታ በመሆኑ ከልጅ ወደ ልጅ ተላልፎ ለዚህ ዘመን የቆየ እንደ መሆኑ መጠን በመሬቱም ይገበርበታልና፤ አንድ ዓይነ ስዉር እርሱ ራሱ አርሶ ባይጠቀምበትም በርስቱ ይገብራል ማለት ነው። ይሄ ከሆነ የሚሰበሰበው ግብር የጋራችን ነውና ለዓይናሞች ትምህርት ዕድል የሚሰጥ ከሆነ ለእኛም ለዓይነ ስዉራን የትምህርት ዕድል እንዲፈቀድልን፤ በቤተ ክርስቲያን ያለው የጥገኝነት ኑሮ ብቻ ሳይሆን ከዚያም አልፎ የትምህርት ችሎታችን በፈቀደልን ዓይናሞች ወንድሞቻችን በሚሰማሩበት በአማካሪነት፣ በዳኝነት፣ በጥብቅናና በሌላም ልዩ ልዩ መልኩ አንድ ዓይነሥውር በሚችለው መጠን ሁሉ መሥራት

እንዲፈቀድለት ያስፈልጋል። ይህን መጠየቅ አለብን ብዬ ወንድሞቼን ቀሰቀስኳቸው።"

"በጊዜው ጠቅላይ ሚኒስትር የነበሩት ክቡር ራስ ቢትወደድ መኮንን እንዳልካቸው ስለ ነበሩ ደብዳቤ ጽፈን ከመርካቶ መኪና ተከራይተን ሬሲ ነበሩ እዚያ ሄደን ሰጠናቸው። እግዚአብሔር አሁንም ዋጋቸውን ይክፈላቸው ተቀብለው ለግርማዊ ጃንሆይ አቀረቡልን። ግርማዊ ንጉሠ ነገሥትም ሐሳባችንን ሳይንቁ ተቀብለው በጊዜው በነበረው በጎ አድራጎታቸው ለጊዜው ለዐሥራችንም ሠላሳ ሠላሳ ብር በወር መርጃ እንዲሰጠን ከዚያ በኋላ ግን ጉዳዩ በሚኒስትሮች ተጠንቶ ሐሳቡ ሥራ ላይ የሚውልበት መንገድ እንዲፈጠር ብለው ትእዛዝ ሰጡ። በዚሁ መሠረት ጉዳዩ ተመሥርቶ የመርሐ ዕውራን ትምህርት ቤት ተከፈተ፣ ለብዙዎች ወንድሞቻችንም የሥራ በር ተከፈተ።..."በማለት በእሱና በጓደኞቹ ጥረት ስለተከፈተው የሰበታ መርሐ እዉራን ትምህርት ቤት አጀማመር ገልጿል።

ከላይ በተገለጠው ሁኔታ የተከፈተው የመርሐ ዕዉራን ትምህርት ቤት ሥራ ሲጀምር ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በእንጦጦ የስዊድን ሚስዮን የነበሩ ልጆች ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት እንዲዛወሩ አዘዙ። በዚህ ጊዜ ሚሲዮኖቹ "ትላልቆቹን እኛ እናስተምራቸዋለን፤ ጃንሆይ ሕፃናቱን ይውሰዱ።" ብለው አስፈቀዱ፣በዚህ ምክንያት ለመርሐ ዕውራን ትምህርት ቤት መቋቋም ምክንያት የሆኑት አባቴና ጓደኞቹ እዚያው ከሚሲዮንትምህርት ቤቱ ቀሩ፣አባቴ ላይ ከፉኛ ዓይናቸውን የጣሉት ሚሲዮኖች ያለፈውን ቅሬታውን ትቶ ከእነርሱ ጋር እንዲሠራና በምትኩም ትምህርቱን ሊያስጨርሱት ፈቃዳቸው መሆኑን፤ አልፈው ተርፈውም ሥራ ሊሰጡት ፈቃዳቸው መሆኑን ገለጡለት። ከፈለገም ወደ ስዊድንና መሰል አገሮች ልከው ሊያስተምሩት እንደሚችሉ ነገሩት፣ ፣ እነዚህን ጥቅሞች ለማግኘት ከፈለገ ግን ቅድሚያ ወደ መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን ሄዶ እንዲጠመቅና እንዲቆርብ አስፈላጊ መሆኑን በግልጽ ነገሩት፣አባቴም የእሱ ዓላማ እዚያ እነሱ ዘንድ ለመማር የሄደበትን የእንግሊዘኛ ቋንቋ መማር ብቻ መሆኑን ገለጠላቸው።

በጊዜው የተናገረውንም ለአሜሪካ ሬዲዮ በሰጠው ቃለ መጠይቅ እንደሚከተለው ገልጾት ነበር፡፡

"... እኔ ሁለተኛ ቁርባን አላውቅም፡፡ ተጠምቄ ቁርቤአለሁ፡፡ ክርስቲያን ነኝ፡፡ ከፈለጋችሁኝ መጀመሪያ ልማር፡፡ እኔ እዚህ የመጣሁበት ዋናው ምክንያት የቤተ ክርስቲያን መለያየት ከምን እንደ መጣ ለማጥናት ነው፡፡ መጽሐፉ አንድ ነው፡፡መጽሐፍ ላይ መለያየት ቢኖር ከአመሠራረቱ ከመሥራቹ ከአካሄዱ ነው ብዬ አስብ ነበር፡፡ በክርስትና እምነት መሠረቱ አንድ ነው፡፡ አንድ አምላክ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፡፡ መመሪያው አንድ ነው፡፡ ብሉይ ሐዲስ መጽሐፍ ቅዱስ ነው፡፡ እኛ ዘንድ ሙሉው መጽሐፍ ቅዱስ አለ፡፡ እናንተም ዘንድ ይኖራል ብዬ አምናለሁ፡፡ ከቋንቋ ልዩነት በስተቀር ሌላ የሚለየን ነገር አይኖርም፡፡ ይህ ከሆነ በአማርኛውና በግዕዙ መካከል ያለውን ልዩነት ተመልክቼዋለሁ አጥንቼዋለሁ፡፡ በአማርኛውና በእንግሊዘኛው፣ በግዕዙና በእንግሊዘኛው መካከል ያለውን ልዩነት ነው ለማጥናት የምሞክር፡፡ ይህንን ካጠናሁና ያለውን ልዩነት ከተረዳሁ በኋላ በእርግጥ ወደ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያልደረሰ ትምህርት ኖሮ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የተቀነሰ ነገር ኖሮ ያለያየን ከሆነ እኔም የማልቀበልበትና እናንተን የማልከተልበት ምንም ምክንያት የለም፤ አንድ ከሆነ ደግሞ ምን የሚያለዋውጠን ነገር አለ? የሃይማኖት ቀይ ጥቁር የለውም አንድ ክርስቶስ ነው፡፡ ወይ እንስማማ ይሆናል፡፡ ስለዚህ መጀመሪያ ልማር፤ መማር እፈልጋለሁ..." እንዳላቸው ተናግሯል፡፡ ያቀረበው መልስና ጠንካራ የመደራደሪያ አቋም የፈለጉትን ውጤት እንደማያስገኝላቸው በግልጽ የሚያስረዳ ስለ ነበር ከዚህ ጊዜ በኋላ እነርሱ ዘንድ ቦታ እንደ ሌለው ነገሩት፡፡

በመጨረሻ ከትምህርት ቤቱ ኃላፊ ጋር የተነጋገሩትን ለአሜሪካ ሬዲዮ በ፲፱፻፹፭ ዓ.ም. በሰጠው ቃለ መጠይቅ ላይ እንደሚከተለው ተርኮታል፡፡ "...እንኳን እኛ ልናስተምርህ መንግሥት ትምህርት ቤትም እንግሊዘኛ ቋንቋ እንዳታገኝ እኛ ነን የምንከታተልህ አለኝ፡፡"

"ስሙኝ ልንገራችሁ" አልኳቸው፤"ጥሩ! ሐሳባችሁ ጥሩ ነው፡፡ ይሆናል ሊደረግም ይችላል፡፡ ግን እናንተም ክርስቲያኖች እኔም ክርስቲያን ነኝ፡ ፡ ምድር በመላዋ የእግዚአብሔር ናት የሚለውን የእግዚአብሔርን ቃል እያወቅህ የትም አታመልጠኝም ያልከኝ አንተ ዳይሬክተሩ ተሳስተሃል፡፡ እኔ ደግሞ የትም ልሄድ አልችልም ያለሁት አገሬ ነው፡፡ መሄድ አልፈልግም፡፡ ስለ ቋንቋ የተናገርከውም እኔን አያስደንግጠኝም፡፡ የእንግሊዘኛ ቋንቋ ደግሞ ይሄን ያህል የሚያስመካ አይመስለኝም ፡፡ ከእርሱ የበለጠ ቋንቋ የእኔ የራሴ አለኝ፡፡ ግዕዝ ቋንቋ ሙሉ ፊደል ያለው እንዲ ከተማሩት እስከ ዕለተ ሞት የሚያገለግል ቋንቋ ነው፡፡ እንደ እንግሊዘኛ ቋንቋ ለማመልከቻውም ለደብዳቤ መጻፉም ሁልጊዜ ዲክሽነሪ (መዝገበ ቃላት) ፈልጉልኝ የማይል ነው፡፡ ስለዚህ በቂ ቋንቋ ስላለኝ በምንም ዓይነት አልፈልገውም፡፡ አንተም በተውሶ ነው የምትጠቀምበት እኔም በተውሶ ነው...ያውም ደግሞ ጊዜው ስለ ወደደው እንጂ ከሌሎች ቋንቋ ተሸሎ አይደለም፡፡ አምስት ስድስት ጊዜ የእኔ ቋንቋ ይበልጠዋል፡፡ እግዚአብሔርም በእኔ ቋንቋ እንጂ በእንግሊዘኛ ቋንቋ እንደማያነጋግረኝ አምናለሁ፡፡ ከዚህ በላይ መናገር የምፈልገው ነገር የለም ብዬ ተሰናብቼ ወጣሁ፡፡..."በማለት የመጨረሻ መልሱን እንዴት እንደሰጣቸው ተናግሯል፡፡

ሁለት ዓመት ያህል የዘለቀው ስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን ትምህርት ቤት ቆይታው ከላይ በተገለጠው ሁኔታ ተፈጸመ፡፡ በሥጋዊ ሕይወት አንጻር ሲታይ የቀመቸ ኑሮ የሌለበትን የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ሕይወት የበለሉትና አሳምረው የሚያውቁት ስዊድናውያኑ እነርሱ ያቀረቡለትን ማማለያዎች ጨርሶ አይገፉቸውም፤ አንድ ቀን ሊቀልጡ ይመጣል በሚል ፈሊጥ ለተወሰነ ጊዜ ተስፋ ሳይቆርጡ ጠብቀውታል፡፡ ክትትልም አድርገውበታል፡፡

ጥቅምት ፩ ቀን ፲፱፻፺፩ ዓ.ም. በትምህርት ቤቱ ሥራ መሪ ተፈርሞ የተሰጠው የምስክር ወረቀት ላይ እንደ ሕፃናቱ የክፍል ጓደኞቹ ብርቱና ትጉህ እንደነበረ፤ከአንድም ሁለት ጊዜ ከነበረባቸው ክፍሎች የሁለተኝነት ማዕረግ ማግኘቱን፤ በአማርኛና በግዕዝ ሰፊ ዕውቀት እንደ ነበረው ፣ በመደበኛ ክፍሎቻቸው ግብቶ ያስተምርላቸው እንደ ነበር፣

ጠባየ መልካምና የሥራ ጊዜን ጠባቂ እንደ ነበር፣ ዕውቀቱን ለማስፋፋትም ተጣጣሪ እንደ ነበር፣ በእነዚህ የዕውቀትና የሥነ ምግባር መገለጫዎቹ ምክንያትም ትምህርት ቤቱ መምህራንና ተማሪዎች ያደንቁት እንደ ነበረ፤ የብሬል ጽሕፈትን፣ እንግሊዘኛ ቋንቋንና ሌሎችንም መማሩን ጠቅሰዋል፡፡ ነገር ግን ይሄን ሁሉ ስለ እርሱ ሲጽፉ በምን ምክንያት ከትምህርት ቤቱ እንደ ተሰናበተ አልገለጹም፡፡

ፀሁለት ዓመት ቆይታው ውስጥ ከነበረባቸው ክፍሎች የአንደኛነትና የሁለተኛነት ማዕረግ በማግኘት ሁለት ጊዜ ከግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የተበረከቱና የግርማዊነታቸው የእጅ ጽሑፍና ፊርማ ያረፈባቸው የብሬል መጻሕፍትን ተሸልሟል፡፡ የስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን ቆይታው በዚህ ዐይነት ሁኔታ ሲያበቃ የእንግሊዘኛ ቋንቋን የመማር ጉጉቱ ስጊዜው ተገታ፡፡ ምንም እንኳን የቋንቋ ትምህርቱ ባይሳካም በዚያ ትምህርት ቤት ቆይታው የቀሰመው ትምህርት ስለ እምነታቸው የተወሰነ ግንዛቤን እስጨብጦት ነበረ፡፡ ስለዚህ ሁኔታ "የኢትዮጵያ እምነት በሥሉሴ ሕግጋት" በተሰኘ መጽሐፉ የሚከተለውን ጽፏል፡፡

"...ትምህርቱ እንደ መምህሮቹና እንደ ትምህርት ቤቶቹ ብዛት ሙሉ አይደለም፡፡ ዕውቀቱም አነስተኛ ነው፡፡ ይህንኑ ከየመምህራኑ ከሞላ ጎደል የሰማሁትን የትምህርት ጣዕም በጥቂቱ እንዳውቀውና እንዳስተውለው ያደረገኝ ምሬቱንም ያጠነከረብኝ አዲሱ ዘመን ብዙ የትምህርት ዓይነቶች ስለ አገኘና በወንጌላዊት ሚሲዮን ትምህርት ቤት በነበርኩበት ጊዜ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንና በሌሎች አብያተ ክርስቲያናት መካከል ያለውን ልዩነት በደንብ ስማጥናት አገዘኝ፡፡..." [31]

ኢትዮጵያውያን ዓይነ ሥዉራን ትምሕርት ቤት እንዲከፈትላቸው ባደረገው ጥረት ለእሱ ባይተርፈውም ለሌሎች ወገኖች የሚጠቅም ትምህርት ቤት እንዲከፈት ምክንያት የሆነው አባቴ የኢትዮጵያ ዓይነሥዉራን የመረዳጃ ማኅበር እንዲኖራቸው ለማስቻልም ከፍተኛ ሚና ተጫውቷል፡፡ ሀሳቡን ከማመንጨት ጀምሮ ዓይነ ሥውራን

31 የኢትዮጵያ እምነት በሥሉሴ ሕግጋት፣ ገጽ ፲፩-፲፪።

በማስተባበርና የመንግሥት ባለሥልጣኖችን በማግባባት ባደረገው ጥረት ተደማጭነት ያላቸውና የተማሩ ሰዎች የማኅበሩ የቦርድ አባላት ሆነው እንዲያግዙ ምክንያት ሆኗል፡፡ እሱም የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ዓይነ ሥዉራን ማኅበር ሥራ አመራር ኰሚቴ ምክትልና ዋና ፕሬዚዳንት ሆኖ አገልግሏል፡፡

አባቴ በስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን ትምህርቱን ሲከታተል በነበረበት ጊዜ የቅኔ መመምህርነት ተግባሩና ሌሎች መንፈሳዊ አገልግሎቶች እንዳይታጎሉበት አጥብቆ ይጠነቀቅ ነበር፡፡ ቅኔ ማስተማር፣ የማኅሌትና የጸሎት ሥርዓቶች ላይ መሳተፍ ከዕለታዊ ተግባሮቹ መካከል የነበሩ ሲሆን በበዓላትና በሰንበት ዕለታትም የሰብከተ ወንጌል አገልግሎትን ይሰጥ ነበር፡፡ ከመማር፣ከማስተማርና ከሌሎች መንፈሳዊ አገልገሎቶች የሚተርፍ ጊዜ ካገኘ ለግል ጸሎት ፣መጻሕፍትን ለመመርመር፣ በጊዜው የነበሩ መገናኛ ብዙኃንን ለመከታተል፣ በዕውቀትና በዕድሜ ከሚበልጡት አባቶች ጋር ለመወያየትና በየዕድሩና በየሰፈሩ ለሚፈልጉት ምእመናን በየተሰበሰቡበት እየተገኘ በአዳዲስ ትምህርቶች ምክንያት ይነሡ ለነበሩ ጥያቄዎች መልስና ማብራሪያ ለመስጠት ያውለው ነበር፡፡

ከላይ ከተጠቀሱት ዕለታዊ ተግባሮቹ አንዱ የሆነውን ብሬልና የእንግሊዘኛ ቋንቋ ትምህርት ለመከታተል ወደ እንጦጦ ወንጌላዊት ሚሲዮን ሲሄድ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ምክንያት ብዙ ጊዜ ይረፍድበት ስለ ነበር ፈጥኖ ለመድረስ የጋሪ መጓጓዣ ይጠቀም ነበር፡፡ በቂ ጊዜ ሲኖረውም በእግሩ ይሄድ ነበረ፡፡ ምግቡን የሚመገበው በአብዛኛው የዕለት ተግባሩን ሁሉ አከናውኖ ጨርሶ ማታ ወደሚኖርበት መቃብር ቤት ሲመለስ እንደነበረ ነግሮኛል፡፡

ወደ ስዊድን ወንጌላዊት ሚሲዮን በሚያደርገው ጉዞ ምክንያት በቀን ውስጥ የተወሰነ ሰዓት ከፊታቸው ዞር ማለቱ የከነከናቸው አንዳንድ ሰዎች የት እየደረሰ እንደሚመለስ የማወቅ ጉጉት አድሮባቸው ጉዳዩን ለማወቅ ባደረጉት ክትትል የት እየሄደ እንደሚመጣ ተረዱ፡፡ በዚህ ክትትል መነሻነትም "መሪጌታ አያሌው ወደ ሚሲዮኖች ገብቶ ፀረ ማርያም ሆኗል " የሚል ወሬ ለፓትሪያርኩ ለብፁዕ ወቅዱስ አቡነ

ባሰልዮስ ደረሳቸው፡፡ በሰሙት ነገር የተቆጡት ብፁዕነታቸው አባቴ ከተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን እንዲባረርና ወደ ቤተ ክህነት ግቢ እንዳይገባ ትእዛዝ አስተላለፉ፡፡

የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ የነበሩት አለቃ ፍሥሐ ጽዮን ተክለ ሃይማኖት የፓትሪያርኩን መቆጣትና ያሳለፉትን ውሳኔ እንደ ሰሙ በቀጥታ ወደ ቅዱስ ፓትሪያርኩ በመሄድ ወደ ሚሲዮን ለመሄድ አሳቸውን ማስፈቀዱንና የሄደበት ጉዳይም የብሬል ትምህርትና እንግሊዘኛ ቋንቋ ለመማር ብቻ መሆኑን በመግለጥ በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነቱ ፈጽሞ ጥርጥር እንደሌላቸውና እንደሚተማመኑበት በማስረዳት የቅዱስነታቸው ቁጣ እንዲበርድና ጉዳዩን በአግባቡ እንዲረዱት አደረጉ፡፡ እኒህ ታላቅ መንፈሳዊ አባት የአባቴን ፍጹም የሆነ መንፈሳዊ ስብእና፣ ከእግዚአብሔር የተሰጠውን የዕውቀት ስጦታ፣ ለቤተ ክርስቲያን ጥንካሬና ለስብከተ ወንጌል መስፋፋትም የነበረውን ታላቅ ዓላማ ገና ከጠዋቱ ከተረዱለት በተጨማሪም ለእርሱ እጅግ በጎ አመለካከት ከነበራቸው የቤተ ክርስቲያን አባቶች አንዱ ነበሩ፡፡

መሪጌታ አያሌውና የዎች ታዎር ሚሲዮን ሰባኪዎች

አባቴ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከምታስተምረው ውጪ የሆነ እንግዳ ትምህርት ለመመርመርና ለማወቅ ያስችለኛል ብሎ ያመነበትን የብሬልና የእንግሊዘኛ ቋንቋ ትምህርት እስከሚፈልገው ደረጃ ባያደርስውም ሌሎቹን የማስተማር ዓላማውን ግንገፋበት፡፡ ቀደም ብሎ ባቀደው መሠረት ወደ አዳዲስ እምነቶች እየተሳቡ ለነበሩ የኅብረተሰቡ ክፍሎች ተከታታይነት ያለው ትምህርት በመስጠት እምነታቸውን እንዲያጸኑ ለመርዳት ሞክሯል፡፡ ከዚህ በተጨማሪም ከእናት ቤተ ክርስቲያናቸው የኮበለሉ ወገኖች ጉዳዩን ተገንዝበው እንዲያመዛዝኑ ስመርዳት በማሰብ አዳዲስ እምነቶች በሚሰበኩባቸው ቦታዎች በመዘዋወርና ከሰባኪዎቹ ጋር በመሟገት የእነሱን ስብከት ለመስማት የተሰበሰበው ታዳሚ እውነቱን እንዲገነዘብ አድርጓል፡፡

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ ክርስቲያንን ምእመናን ሃይማኖታዊ እውቀትና ህይወት የሚፈትን የቅሳጤና የክህደት ትምህርት በተበራከተበት ታሪካዊ አጋጣሚ ወደ አዲስ አበባ የመጣው አባቴ፤ ለሃይማኖቱ ከነበረው ቅንዓት የተነሣ የያዘኩት ዕውቀት ይበቃል አይበቃም ሳይል ድንጉተኛ እሳትን ለማጥፋት እንደሚረባረቡ ሰዎች ሕዝቡን ለማንቃት ይሯሯጥ ነበር፡፡ በቤተ ክርስቲያን ቅጽረ ግቢና በየአካባቢውም ተደማጭነትና ከበሬታ በነበራቸው የአገር ሽማግሌዎች መኖሪያ ቤትና በዕድር መሰብሰቢያ ቦታዎች ነዋሪው ራሱ በሚያዘጋጃቸው ጉባኤዎች ላይ እየተገኘ የማስተማር፣ የመምከርና፣ የመገሠጽ አገልግሎት ሰጥቷል፡፡

የሚያስተምረው ትምህርት ከኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያገኘው አገር በቀል ዕውቀት ሲሆን ትኩረቱም በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነትና በኢትዮጵያ ታሪክ ላይ ያነጣጠረ ነበረ፡፡ ትምህርቱን ይከታተሉ የነበሩ ምእመናን በትምህርቱ ብስለትና በአንደበቱ ርትዓት በመሳብ ከጊዜ ወደ ጊዜ ቁጥራቸው እየጨመረ ከሩቅ ቀበሌ ሳይቀር ይሰባሰቡ ስለነበር የአዲስ አበባ ደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቅጽረ ግቢ የእርሱን ትምህርት ለማዳመጥ በጉጉት ከየአቅጣጫው በሚመጡ ምእመናን

ይደምቅ ነበረ፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ የተለያዩ መልክ የነበራቸው የእምነት ተቋሞች አዳዲስ ትምህርት ለመስበክ በየቦታው ይሯሯጡ ነበረ፡፡ የፕሮቴስታንት እምነት አስተማሪዎችና የጅሆቫ ምስክሮች ነን የሚሉ ሚሲዮኖች በኅብረተሰቡ ውስጥ ለመግባት ያደርጉት የነበረው ጥረት ያተኩር የነበረው ወንጌል ያልተሰበከላቸውን ወገኖች በማስተማር ላይ አልነበረም፡፡ ከዚያ ይልቅ ክርስትናን ለመቀበል የመጀመሪያዎችናዋነኞች የሆኑትን የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን በድጋሚ እንዲጠመቁና እንዲቈርቡ በማድረግ ላይ ያተኰረ ተልዕኮ ነበር፡፡ ይህም በፃና በቋቀን ያገኙትን ሀብተ ክርስትና የሚያሳጣ፥ መንፈሳዊ ጸጋቸውንም የሚገፍ ከመሆኑ ባሻገር የነባሪቱን ቤተክርስቲያን ምእመናን ከበረታቸው እያወጣ የሚወስድ የዝርፊያ ተግባርም ነበረ ፡፡

በአዳዲስ ትምህርት ይወሰዱ የነበሩት ሰዎች በጥምቀትና በቁርባን ያገኙትን መንፈሳዊ ጸጋ ከማጣታቸው በተጨማሪ ሥጋዊ ሕይወታቸውን በተመለከተም ባልን ከሚስት፥ ልጆችን ከወላጆች በመለያየት ከፍተኛ የሆነ የኅብረተሰብ ቀውስ ፈጥሮ ነበር፡፡ በወቅቱ ይህ ችግር ይታይባቸው ከነበሩ የአዲስ አበባ ክፍሎች አንዱ የተክለ ሃይማኖት አካባቢ ስለነበረ በሁኔታው ተጨንቀው የነበሩ የየሠፈሩ ሽማግሌዎች በየቤታቸውና በየአካባቢያቸው የትምህርት መርሀ ግብር እያዘጋጁ ልጆቻቸውንና የቤተሰባቸውን አባላት እንዲያስተምርላቸው አባቴን ይጋብዙት ነበር፡፡ አልፎ ተርፎም በዕድሮቻቸው አማካይነት ብዛት ያለው ሕዝብ የሚገኝበት ዝግጅት እያስተባበሩ አባቴና አዲስ ትምህርት ይዘው የመጡት መምህራን ክርክር እንዲያካሂዱ ሁኔታዎችን ያመቻቹ ነበር፡፡ በክርክሩ ሂደት ከሚነሡ ጥያቄና መልሶችም ሕዝቡ እንዲማር፣ የኦርቶዶክስ ተዋህዶ ሃይማኖትን እውነተኛነት እንዲገነዘብና በሃይማኖቱ እንዲጸና ከፍተኛ እገዛ ያደርጉ ነበር፡፡ለእማኝነትም በ፲፱፻፵፰ ዓ.ም. የየሆዋ ምስክሮች ነን ከሚሉ "የዎች ታዎር" ሚሲዮን አስተማሪዎች ጋር የተደረገው ክርክር አንዱ ነበረ፡፡ የክርክሩ ዝርዝር ሁኔታ በአንድ አነሱተኛ ቅጽ ማስታወሻ የተመዘገበ ሲሆን ከሌሎች የመጻሕፍት ስብስብ ጋር ተጠብቆ በአባቴ ጸሎት ቤት ውስጥ ይገኛል፡፡ በማስታወሻው መጀመሪያ ላይ እንደ ተዘረዘረው የክርክሩ ምክንያትና አጀማመር አቶ

ደርሰህ ወልደ ማርያምና አቶ ሙሉጌታ ታምሩ በተባሉ የአካባቢው ሽማግሌዎችና በተክለ ሃይማኖትና በአካባቢው ከሚኖሩ ክርስቲያኖች የደረሰው ጥሪ ነው፡፡ በወቅቱ አዲስ የሃይማኖት ትምህርት ለማስፋፋት የሚሞክሩ ሰዎች እያስቸገሩ ስለ ሆነ በእነሱና በእኛ እምነት መካከል ክርክር ለማድረግ ቀጠሮ ይዘናልና የእኛን ሃይማኖት በተመለከተ አንተ መልስ እንድትሰጥልን መርጠንሃል የሚል ኃላፊነት ለአባቴ ሰጡት፡፡ እርሱም፣ "...በሰው በኩል ሀዋቂ የለም፡፡ የሃይማኖትንም ነገር እርሱ ባለቤቱ ራሱ ራሱን ከገለጠለት በቀር ማንም ሊረዳና ሊያስረዳ አይችልም፡፡ የሆነ ሆኖ ግን ስለ እምነታችን እግዚአብሔርን አጋዥ አድርገን ክርክራችን እንቀጥላለን፡፡..." በማለት ጥሪያቸውን ተቀበለ፡፡ ከላይ በተጠቀሰው ማስታወሻ መግቢያ ላይ ወደ ክርክሩ የገባበትን ምክንያት እንደሚከተለው ገልጦታል፡፡

"የክርስቲያን ደሴት የሆነችው ኢትዮጵያ የአርዮስን ታሪክ በመስማት አጥንታና ዐውቃ ክድፍረቱና ክክሕደቱ ተጠብቃና ተጠንቅቃ ስትኖር ዛሬ "ዎች ታዎር" ሚሲዮን የተባለ ድርጅት ሚስተር ዲን በተባለ አሜሪካዊ መልእክተኛነት በአዲስ አበባ ከተማ ቸርችል ጎዳና ተቋቁሞ አርዮሳዊ ስብከት በማስፋፋት ላይ ይገኛል፡፡ ክርስቶስን አምላካቸውን የሚሳደቡ በአእምሮአቸው ያልጎለመሱ፥ በምስጢር ያልታደሉ ብዙ ኢትዮጵያውን ወጣቶችም በገንዘብ እየተታለሉ ሚስተር ዲን የተባሉትን አርዮሳዊ ሰባኪ በመከተል ከውድ እናታቸው እየኮበለሉ ይገኛሉ፡፡እኒህ የዎች ታዎር ሚሲዮን ሰባኪዎች ሰኔ ፮ ቀን ፲፱፻፵፰ ዓ.ም. በአዲስ አበባ ከተማ ተክለ ሃይማኖት አጥቢያ ከሚገኙ ክርስቲያን ጥቂቶች በዕቁብ ምክንያት ከተሰበሰቡበት በታ ገብተው "የዓለም አምላክ ሰይጣን ነው፡፡ ክርስቶስ መጀመሪያ ፍጡር ነው፡፡ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ የሚባል አምላክ የለም" ብለው ስለአስተማሯቸው "መልስ ስጥልን ብለው አቀረቡኝ፡፡"[32] ከላይ በተጠቀሰው ማስታወሻ ላይ እንደ ሰፈረው ከሰኔ ፱ ቀን እስከ ሐምሌ ፮ ቀን ፲፱፻፵፰ ዓመተ ምሕረት በተደረጉ ፭ የተለያዩ

---

[32] የግል ማስታወሻ ፥ አሰቃ አያሌው ታምሩ፡፡

ቀጠሮዎችና ስብሰባዎች ብዙ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አማንያን በተገኙበት ክርክሮች ተደርገዋል፡፡ በውጤቱም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንን አማንያን እምነት የሚያጸና ፍጻሜ ተገኝቶ ክርክሩ ተቋጭቷል፡፡ በሶቱ ቀናት የጥያቄና መልስ ውይይቶች ከተራ ሰባኪዎቻቸው ጀምሮ ሚስተር ዲን እስከ ተባሉት ኃላፊያቸው ድረስ በስብሰባዎቹ ላይ እየተገኙ ከአባቴ ጋር ተከራክረዋል፡፡ በተለይ በሶተኛው ቀን በተደረገው ስብሰባ ሚስተር ዲን ምስጢረ ሥላሴን አስመልክቶ ባነሣው ጥያቄ መንስኤ በተደረገው ክርክር የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ስለ ሥላሴ የምታምነውና የምታስተምረው እውነተኛ ትምህርት መሆኑ ተረጋግጦ፤ ሚስተር ዲንና ተከታዮቻቸው የሚያስተምሩት ስሕተት ተጋልጦ የክርክሩ ፍጻሜ ሆነ፡፡

በመጨረሻ ቀን ክርክር ላይ ሚስተር ዲን ባነሱት ሃሳብ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የምታምነውን የሥላሴን አንድነትና ሦስትነትን የማይቀበሉት መሆኑን ገልጠው"ሥላሴ አንድም ሦስትም ናቸው ብለህ ስታምንና ስታሳምን በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ግን አንተ የምትለውን የሚደግፍ ማስረጃ የለም" በማለት አባቴን ጠየቁት፡፡ እሱም ከብሉይ፥ ከሐዲስና ከመጻሕፍተ ሊቃውንት እየጠቀሰ ስለ ምስጢረ ሥላሴ በሚያስረዳበት ወቅት ከብሉይና ከሐዲስ የጠቀሰውን ሁሉ አጥብቀው ተቃወሙ፡፡ ይህንን በሚያደርጉበት ጊዜም ይጠቀሙ የነበረው የቃላትና የትርጒም መጣረስ የበዛበትን የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ዋቢ በማድረግ ነበር፡፡ ከሊቃውንቱ መጻሕፍት የተጠቀሱትንም እርሳቸው የማይቀበሏቸው መጻሕፍት መሆናቸውን በመግለጥ ያስተባብሉ ነበር፡፡ በመጨረሻ ግን "...እስከ አሁን የጠቀስኳቸው ሁሉ የምስጢረ ሥላሴን ነገር ካልገለጡልዎ "ለመሆኑ በቅዱስ ወንጌል በማቴዎስ ፳፰፤ ፲፱ ላይ እንግዲህ አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ በአብና በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቋቸው የሚለውንስ እንዴት ያዩታል?..." የሚል ጥያቄ አቀረበላቸው፡፡እርሳቸውም በቦታው ከተገኘው ሕዝብ ትዝብት ሊሰውር ያልቻለ ከፍተኛ ግርታ እየታየባቸው "ይህን ጥቅስስ እስከ ዛሬ አላየሁትም፡፡" የሚል አስገራሚ መልስ ሰጡ፡፡

አባቴም "መጽሐፉን ነቢያት፥ ሐዋርያት እንጂ እኔ እንዳልጻፍኩት ስውነትዎ ይረዳዋል፤ ነገር ግን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ዐብረው ከመኖርዎ ይልቅ ቃሉን ዐውቁ ምስጢራቱን ጠንቅቁ አስተምራለሁ ሲሉ ቆይተው 'ያለ ዛሬ አላየሁትም' ማለትዎ ለሰሚዎች አስደናቂ ለደቀ መዛሙርትዎም አሳፋሪና አስቃቂ መሆኑ አያጠራጥርም፡፡ እንግዲህ መጽሐፍ ቅዱስ አንድ በአንድ ዘርዝሮ ሲያስተምርዎ ክርስቶስ ፍጡር ነው ከማለት የባሕርይ አምላክ ነው በማለት ወደ እውነተኛይቱ ሃይማኖት ቢመለሱ አይሻልምን?" የሚል ጥያቄ አቀረበላቸው፡፡ ሚ/ር ዲን ግን "እኔ ይህን የአረመኔ ሃይማኖት ሃይማኖት ብዬ አልቀበለውም" የሚል መልስ ሰጡት፡፡ እርሱም መልሶ "እውነትዎን ነው የእኛ ሃይማኖት ልጅዋን ጋኔን የያዘባት እንዲት አረማዊት ምሕረት ከክርስቶስ በለመነች ጊዜ 'የልጆችን እንጀራ ነሥቶ ለውሾች መስጠት አይገባምና ልጆች ይጥገቡ' ቢላት፤ 'አዎን ጌታዬ ውሾችም ከልጆቹ ገበታ የወደቀውን ፍርፋሪ ይለቅማሉ' ብላ ያጸናቻትና 'እንደዚህች ያለች ሃይማኖተኛ ሴት አላየሁም' በሚል ቃል የተመሰገነችባት የአረመኔ ሃይማኖትናት፡፡ የርስዎ ሃይማኖት ግን ነቢዩ ኢሳይያስ መስማት ትሰማላችሁ ልብ አታደርጉም፡፡ "ማየት ታያላችሁ አታስተውሉም፡፡ ጆሮአቸውን ከመስማት ደፈኑ፡፡ ዐይናቸውን ከማየት ሸፈኑ" ብሎ እንደ ተናገረ እርስዎ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት የማይገቡባት ሊገቡ የሚፈልጉትንም የሚከለክሉባት እምቢ ብቻ ስለ ሆነች እኔና እርስዎ አንድነት የለንምና ከቤታችን ድረስ እየመጡ የሚያውኩን አንደኛ እራስዎን፥ ሁለተኛ ደቀ መዛሙርትዎን ቢከለክሉልን መልካም ነው፡፡" በማለት ተሰናበታቸው፡፡

በዚያን ዕለት በተደረገው ክርክር ላይ በጊዜው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ጉባኤ ሊቀ መንበር የነበሩት ክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ በእንግድነት ተጋብዘው ተገኝተው የነበረ ሲሆን የአካባቢው ሽማግሌዎችና አባቴ ለስብከተ ወንጌል መፋጠንና ኅብረተሰቡን ከሐሰት ትምህርቶች ለመጠበቅ ባደረጉት ጥረት መደሰታቸውን በንግግር ለሕዝቡ ገለጡ፡፡ በጊዜው በዚያ ቦታ ተገኝተው የነበሩ ማኅበረ ምእመናን መልአከ ብርሃን አድማሱ ለጉዳዩ ክብደት ሰጥተው በክርክሩ ላይ በመገኘታቸው፣

እስተያየትና ምክርም በመስጠታቸው የተሰማቸውን ደስታና በራስ የመተማመን ስሜት ገልጠውላቸዋል፡፡ በዚያ ዕለት ስለ ነበረው የመርሐ ግብር ፍጻሜና ስለ ምእመናኑ ስሜት በማስታወሻው ላይ የሚከተለውን ጽሑፍ አስፍሯል፡፡

"ከሰኔ ፱ ቀን ፲፱፻፺፰ ዓመተ ምሕረት እስከ ሐምሌ ፯ ቀን ፲፱፻፺፰ ዓመተ ምሕረት በኦርቶዶክሳውያንና በዎች ታዎር ሚሲዮኖች መካከል ለ፳ ቀን በጋለ መንፈስ የቆየው ክርክር ሥላሴ ለአብርሃም በተገለጡበት በሐምሌ በሰባተኛ ቀን የሰይጣን ጠበቃ እርዮሳዊው ሰባኪ ሚስተር ዲን ከነ ደቀ መዛሙርቱ በመረታቱ የምእመናን ጠበቃ መንፈስ ቅዱስ በመርታቱ እኔና ምእመናኑ "ኮነት መድኃኒት ወኃይል ወመንግሥት ለአምላክነ ወሥልጣኑ መሢሁ + እስመ ወድቀ መስተዋድይ ዘአስተዋደዮሙ ለአኃዊነ ቅድመ እግዚአብሔር መዓልተ ወሌሊተ" እያልን በደስታ እግዚአብሔርን እያመሰገንን ወደቤታችን ተመለስን፡፡ ይትባረክ እግዚአብሔር ዘወደየ ዘንተ ንባበ ውስተ አፉየ እስመ ለኵሉ ጥበብ ወለኵሉ ሙዓት እስከ ለዓለመ ዓለም አሜን፡፡" መሪጌታ እያሌው ታምሩ+አዲስ አበባ ተክለ ሃይማኖት፡፡[33]

[33]ዝኒ ከማሁ፡፡

መሪጌታ እያሌውና የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ

አባቴ የመርሐ ዕዉራን ትምህርት ቤት እንዲከፈት ምክንያት የሆነውን ጥረት ለማስፈጸም ከጓደኞቹ ጋር ላይ ታች ሲል በነበረበት ጊዜ የአገሪቱ ጠቅላይ ሚኒስትር የነበሩትን ክቡር ቢትወደድ መኰንን እንዳልካቸውን የመተዋወቅ ዕድል ገጥሞት እንደነበረ ቀደም ሲል ተገልጧል፡፡ ጠቅላይ ሚኒስትሩ በአባቴ ላይ ባዩት ችሎታና ንቃት በመደሰታቸው ከባለቤታቸው ልዕልት የሻሸ ወርቅ ይልማ ጋር በመሆን ረጲ በሚገኘው መኖሪያ ቤታቸው ቅጽረ ግቢ ባቋቋሙት ዕጓለ ማውታ ሕፃናት ማሳደጊያ እየተገኘ ሕፃናቱን ግብረ ግብ እንዲያስተምርላቸው ጠይቀውት በሳምንት የተወሰኑ ቀናት ወደዚያ እየሄደ ሕፃናቱን ያስተምር ነበር፡፡

ኢትዮጵያውያን ወጣቶችን ስለ አገራቸውና ስለ ሃይማኖታቸው የማስተማር ከፍተኛ ፍላጎት ስለ ነበረው የነገዎቹን አገር ተረካቢ ሕፃናት ለማስተማር በተክለ ሃይማኖትና በረጲ መድኃኔ ዓለም መካከል በነበረው የጫካ ውስጥ መንገድ እለ መሪ ብቻውን ሲጓዝ የድካምም ሆነ የሥጋት መንፈስ እንዳልነበረው አጫውቶኛል፡፡

የአባቴ ፍላጎት በሀፃናቱ ተወስኖ እንዳይቀር የፈለጉት ክቡር ቢትወደድ መኰንን ግርማዊ ጃንሆይ ፊት ቀርቦ ሀሳቡን እንዲገልጽ ሁኔታዎችን አመቻቹለት፡፡ክቡር ቢትወደድ መኰንን እንዳልካቸው ከመንግሥታዊ ኃላፊነታቸው በተጨማሪ መጻሕፍትን እንባቢና ደራሲ ነበሩ፡፡ በኢትዮጵያ ሃይማኖት፥ ታሪክና ፍልስፍና ዙሪያ ጥልቅ ግንዛቤ ስለ ነበራቸው የአባቴን ራእይ ለመረዳትም ሆነ የፈለገውን ድጋፍ ለመስጠት ፍጹም ፈቃደኛ ነበሩ፡፡ ስለ ነበረው በሳል ዕውቀት፥ ራሱን ስለ መግለጽ ችሎታውና ለውጥ ለማምጣት ስለ መትጋቱ ያደንቁትና ይወዱት ነበር፡፡ በንጉሠ ነገሥቱ ፊት እንዲቀርብ ባደረጉት ድጋፍ መሠረት በ፲፱፻፺፰ ዓ.ም. መስከረም ፲ ቀን በተከበረው የተቀጸል ጽጌ በዓል ላይ

ንጉሠ ነገሥቱ ፊት ቀርቦ ቅኔ አበረከተ፡፡ በዚህ ዕለት በንጉሠ ነገሥቱ ፊት ያቀረበውን ቅኔ መነሻ ሐሳብ፣

"እግዚእ ኩነኔከ ሀበ ለንጉሥ፣
ጽድቀከኒ ለወልደ ንጉሥ፡፡...

ትርጉም፣

አቤቱ ፍርድህን ለንጉሥ ስጥ፣
ጽድቅህንም ለንጉሥ ልጅ፡፡

በማለት ልበ እምላክ ቅዱስ ዳዊት በመዝሙር ፸፪ በተናገረው ትንቢት ላይ መሠረት ያደረገ ነበር፡፡ ንጉሥ ዳዊት ዕለቱን ለልጁ ለሰሎሞን ፍጻሜውን ግን ለጌታችን ለአምላካችን ለኢየሱስ ክርስቶስ አድርጎ የተናገረውን ይህን ትንቢት አባቴ ለተቀኘው ቅኔ መሠረት ነበረ፡፡

እንደ አባቴ እምነት ኢትዮጵያውያን በቀዳማዊ ምኒልክ በኩል ከአባታቸው ከዳዊት በወረሱት ዙፋን ላይ እድሮ ነግሦ የሚኖር የእሸናፊው የይሁዳ አንበሳ የዳዊት ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስ ወገኖች ናቸው፡፡ ግርማዊነታቸውም የዚህ ታላቅ መንፈሳዊና ሥጋዊ ክብርና ማእረግ ወራሽ በመሆናቸው አገሪቱ አገረ እግዚአብሔር፣ ሕዝቡም ሕዝበ እግዚአብሔር መሆናቸውን፣ እንዲሁም የኢትዮጵያውያንንና የነገሥታቱን ክብር ለማዘከር የተቀኘው ነው፡፡

አባቴ በግርማዊነታቸው ፊት ከተቀኘ በኋላ ቀንና ሌሊት ዕረፍት የነሳውን የዘመኑን ወጣት ኢትዮጵያውያን ሁኔታ አስመልክቶ የሚከተለውን አቤቱታ ለጃንሆይ አቀረበ፡፡

"...ጃንሆይ! ሃይማኖት እየጠፋ ነው፡፡ ጀስዊቶች በገቡበት አገር ሁሉ ያልተገለበጠ መንግሥት፣ ያልተናወጠ አገር...ያልተለወጠ ሥርዓት ያለመኖሩን ከእኔ የበለጠ ጃንሆይ ያውቃሉ፡፡ ሁሉ እየተነላ ኃይለ ሥላሴ ይሙት...ኃይለ ሥላሴ ይሙት እያለ የአባቱ ማሳረፊያ ቢያደርግዎ ምንም የሚጠቅም ነገር የለውም፡፡ ወጣቱን ትውልድ አዳሪ ትምህርት ቤት ሰብስበው እያስተማሩ ነው፡፡ አስተማሪዎች ደግሞ የሌላ

አገር ዜጎች ናቸው፡፡ የራሳቸውን ታሪክ፣ እምነትና ባህል ከሚነግሩት በቀር የራሱን ታሪክ የሚያስተምረው የለም፡፡ እነዚህ ነገ ሲወጡ ጉድጓድ ውስጥ ያደገ የውሻ ግልገል መሆናቸው ነው፡፡ አንዳች ክፉ ነገር ቢመጣ እንኳን ደሙን የሚያፈስልዎ ውሃ የሚረጭልዎ አያገኙም..." በማለት ስለ ጊዜው ሁኔታ የነበረውን ሥጋትና ወደፊት ሊመጣ ይችላል ብሎ ልቡ የሰጋበትን ተናገረ፡፡

ይህንን ንግግር ያደረገው ሥራዬ ብሎ በዓላማ ደረጃ ከያዛቸው የማስተማሪያ መንገዶች አንዱ ባለሥልጣኖችን በጊዜው ስለነበረው ሁኔታ መምከርና ማንቃት ተገቢ ነው ብሎ ያምን ስለነበረ ነው፡፡ ይህን ሲያደርግ ደግሞ ከእነሱም ሆነ ከሌላው "የእኔ እውቀት ይበልጣል" በማለት ሳይሆን ከእግዚአብሔር በተሰጠው መንፈሳዊ ጸጋ የተነሳ ሊላው ሰው ከርቀት የማያየውን ነገር እርሱ በዓይነ ትንቢት የመገንዘብ ስጦታ ስለነበረው ጭምር ነው፡፡ በዚህ ዕለት አባቴ ያደረገውን ንግግር ብዙዎች ከድፍረት ቢቆጥሩትም ንጉሠ ነገሥቱ ግን ችላ ብለው አላለፉትም፡፡ ይልቁንም ምን እንዲያደርጉለት እንደሚፈልግ ጠየቁት፡፡

"እሱም የዓለምን መጻሕፍት ለመመርመር የምችልበት፣ ዕውቀት የማገኝበት፤ እኔም በዐቅሜ ከአገሬ ዕውቀት የተማርኩትን ትምህርት ለዘመኑ ወጣቶች የማካፍልበት የመማርና የማስተማር ዕድል እንዲሰጠኝ ነው፡፡..." በማለት መለሰላቸው፡፡

ጃንሆይ ተጨማሪ ጥያቄዎች ነበሯቸው፡፡

"ከየት ነው የመጣኸው?" ሲሉ ጠየቁት፡፡

"በጎጃም ክፍለ ሀገር ከሚገኘው ከታላቁ ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው፡፡" በማለት መለሰ፡፡

"የዓይንህን ብርሃን ባታጣ ኖሮ ምን ለመሆን ትመኝ ነበር?" ሲሉት፣

"ምኞቴ ምናልባት ወታደር መሆን ነበረ፡፡"ሲል መለሰላቸው፡፡

"እንኳንም ዓይንህ ጠፋ፡፡" አሉ ጃንሆይ፡፡

"እንዲህ ባይሆን ጠንክረህ አትማርም ነበር፡፡ ደግሞ ወታደርነቱም አልቀረብህም የክርስቶስ ወታደር ነህ፡፡ አይዞህ በርታ፡፡" ብለው ወደ ማስተማሩ ሥራ እንዲያተኩር መከሩት፡፡ በማስከተልም በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ መንፈሳዊ ትምህርት እንዲያስተምር መፍቀዳቸውን ገለጡለት፡፡ እዚያው አስገባቸው የነበሩትን አቶ ከበደ ሚካኤልንም ጉዳዩን እንዲያስፈጽሙ አዘዟቸው፡፡ በዚሁ መሠረት በዩኒቨርሲቲው እያስተማረ በወር አንድ መቶ ሃያ አምስት ብር እንዲከፈለው የተፈቀደ መሆኑን የሚገልጥ ደብዳቤ ለትምህርት ሚኒስቴር ሒሳብ ክፍል ተጻፈለት፡፡

በርከት ባሉ ዘመናዊና መንፈሳዊ ምሁራን የተከበቡት ንጉሠ ነገሥት ዘመናዊ ትምህርት ቤት ያልገባ በተለይም ደግሞ እንግሊዘኛ የማይናገር የቅኔ መምህር በአገሪቱ የመጨረሻ ከፍተኛ ደረጃ ላይ ይገኝ በነበረው የትምህርት ተቋም ውስጥ እንዲያስተምር ሲፈቅዱ ሁኔታው ካስደሰታቸው ይልቅ ያስከፋቸው ይበልጡ ነበር፡፡ ከተከፉት መሐል አንደኛውና ግንባር ቀደሙ የዩኒቨርሲቲው ዲን ካናዳዊ የጀስዊት ሚሲዮን ቄስ ዶክተር ማት ነበሩ፡፡

ታሪክ እንደሚመሰክረው የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ኢትዮጵያን ከሀገረ ስብከቶቿ አንዷ ለማድረግ ያልፈነቀለችው ድንጋይ የለም፡፡ አገሪቱን በጦር ኃይል ጉልበት አስገድዶ ቅኝ ግዛት ማድረግ የመጀመሪያው ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በሰላማዊ መንገድ ለዚሁ ዓላማ የሚሠሩ ልኡካንን መላክ ነበረ፡፡ ጦርነትን እንደ ማስገደጃ ለማድረግ የተወሰደው ዕቅድ ውጤቱ ከአፄ ሱስንዮስ እስከ አፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት የተደረጉ ተደጋጋሚ ሙከራዎች እየከሸፉባት ስለ ተቸገረች በዚያ ፈንታ ሰላማዊውን የጠረራ ስልት ለመጠቀም ብዙ ጥረት አድርጋለች፡፡

አባ ኢግናትዮስ የተባለ የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን መሪ ሃይማኖቱን በዓለም ለማስፋፋትና ብዙ አገረ ስብከቶችን በሥሩ ለማጠቃለል ከፍተኛ

ጉጉት አድሮበት ነበር፡፡ ይህንን ሐሳቡን ለማሳካትም ይረዳኛል ብሎ ያመነበትን ድርጅት በአውሮፓውያን አቆጣጠር በ፲፭፻፴፬ ዓመተ ምሕረት ማኅበረ ክርስቶስ (Society of Jesus) በሚል መጠሪያ አቋቋመ፡፡ ይህ ድርጅት እንዲሠራ የተሰጠው ብቸኛ ዓላማ የሮማ ቤተ ክርስቲያንን እምነት በዓለም በሙሉ ማስፋፋት ነበር፡፡

"የማኅበረ ክርስቶስ ብቸኛ ዓላማ የሮማ ቤተ ክርስቲያንን እምነት በዓለም በሙሉ ማስፋፋት ለመሆኑ የማኅበሩ አመሠራረት ገና ከጅምሩ በግልጽ ያሳያል፡፡ ይህ የቅዱስ ኢግናትየስ መንፈሳዊ ራዕይ ለማኅበሩ አመሠራረትና ዕድገት አስኳል ሲሆን ራሳቸዉን "የጌታ ወዳጆች" እያሉ የሚጠሩና የተለያየ የህይወት ተመክሮና ቅድመ ታሪክ የነበራቸው ሰዎችም በአባልነት ተቀላቅለውታል፡፡ የዚህ ማኅበር አመሠራረት እንደ ደራሽ ውሃ ድንገት የተከሰተ አልነበረም፡፡ ይልቁንም "እምነትንና ነፍሳትን ማዳን" የሚል ብቸኛ ዓላማ እየሰበኩ ከነበሩትና በ፲፭፻፵ ዓ.ም. ከተነሱት ቀደምት ዓባላት እንቅስቃሴ ጋር ሆነ ተብሎ የተቀናጀ የጋራ ዘመቻ እንቅስቃሴ አካል ነበረ፡፡ ብቸኛ ራዕያቸው አድርገው ለማራመድ የያዙትን እምነት ከጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደተቀበሉ አድርገው ያምኑ የነበሩ እነዚህ ሰዎች ይህን ብቸኛራዕያቸውን በአብያተ ክርስቲያናት ተግባራዊ ለማድረግ ሰፋት ያላቸው የማስፋፊያ (የማስተማሪያ)መንገዶችን ቀየሱ፡፡እነዚህም የማስፋፊያ መንገዶች የኖላዊነት (መሪነት)ሚና በመጫወት፣ መስዋዕትነት በሚያስፈልጋቸው ሥራዎች ላይ በመሳተፍ፣ መንፈሳዊ ተልዕኮ ያላቸው ድርጅቶች በማቋቋም፣ የትምሕርት ተቋማትን በመክፈትና ችግረኞችን በመርዳት የሚከናወኑ ነበሩ፡፡"[34]

"...The beginnings of the Society of Jesus beautifully reflected singleness of purpose end diversity of ministries. St. Ignatius of Loyola, whose spiritual vision was at the heart of the Society's founding and progress, was quickly joined by other "friends in

[34]History, East Africa Province. Society of Jesus, www.eapjesuits.org/History/htm

the Lord" from different backgrounds and with varied experiences. It was the joint deliberations of these first companions that led to the Society in 1540 for the sole purpose of propagating the faith and saving souls. This singlular mission was undrstood to be received from Christ and was to be realized within the Chruch through such diverse activites as pastoral, sacramental and spiritual ministries, educational apostolates and care for the needy. ..."

የካቶሊክ ሃይማኖትን የማስፋፋት ብቸኛ ዓላማ እንዲኖረው አድርጐ ባቋቋመው ማኅበር አማካይነት መንቀሳቀስ የጀመረው አባ ኢግናትዮስ፣ ብዙ ሕዝብ ወደ አለባት ወደ አፍሪካ አባላቶቹን በመላክ ዐቀደ፡፡ በአፍሪካ በተለይም በምሥራቅ አፍሪካ ላይ እንዲያተኩር ያስገደደችው ደግሞ ለዘመናት ክርስትና ስፍኖባት የኖረችው አገራችን ኢትዮጵያ ነበረች፡፡ የዚያን ዘመኗ ኢትዮጵያ የአባ ኢግናትዮስን መንፈስ እንዴት እንዳማለለችውና ምኞቱን ከግብ ለማድረስ ያደረገው ሙከራም ውጤቱ ምን እንደ ሆነ የሚገልጠው ታሪክ እንደሚከተለው ሰፍሯል፡፡

"ቅዱስ ኢግናቲዮስ ራሱ በኢትዮጵያ ለመሥራት ጉጉት ስላደረበት የበላይ አዛዥነት ሥልጣኑን በመጠቀም በ ፲፭፻፵፭ ዓ.ም. (እ.ኤ.አ) የኢትዮጵያን ሀገረ ስብከት ፈጠረ፡፡ ዐሥራ አምስት የጀሰዊት ሚሲዮን አባላትንም ለዚሁ ሥራ አሰማራ፡፡ ሆኖም ግን ነባራቱን ክርስቲያን አገር ወደ ሮማ ጉያ ለማስገባት ያደረገው ሙከራ ሳይሳካ በ ፲፭፻፵፯ ዓ.ም. (እ.ኤ.አ) ከሸፈ፡፡ አባ ኢግናትዮስ የሞተው ይህ ከመሆኑ ከአንድ ዓመት በፊት ነው፡፡ " [35]

"... St. Ignetius had himself desired to work in Ethiopia and, as the first Superior General of the Society, created the Province of Ethiopia in 1553, to which he assigned fifteen Jesuits. Their

[35] ገጺ ከማሁ

Initial attempt to bring tha then Christian country into the Roman fold having failed in 1557 (a year after Ignatius' death) ..."

የአባ ኢግናትየስን ሞት አስከትሎ የከሸፈው የሃያ አራት ዓመታት ጥረት ከተቋረጠ በኋላም የሮም ቤተ ክርስቲያን አላረፈችም፡፡ እንደገና በ፲፭፻፲፩ ዓ.ም. ሌላ የጀስዊትስ ሚሲዮን ወደ ኢትዮጵያ ተላከ፡፡ ይኼኛው የልዑካን ቡድን ደግሞ በወቅቱ የኢትጵያ መሪ የነበሩትን የአፄ ሱስንዮስን እምነት በማስለወጥ በሳቸው አማካይነት ዓላማውን ለማሳካት የእርስ በርስ ጦርነት እስከ ማስነሳት ደረሰ፡፡ በዚህ ጦርነት እጅግ ብዛት ያላቸው ኦርቶዶክሳውያን ተሠውተዋል፡፡ መሥዋዕትነት ከከፈሉት ኢትዮጵያውያን መካከል የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሊቃውንት መፍለቂያና የአባቴ የትውልድና የዕውቀት መሠረት ከሆነው ከታላቁ ዱብር ወገዳም ከዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስና ከአካባቢው የወጡ ብዙ ሊቃውንት ይገኙበታል፡፡

በአፄ ሱስንዮስ ዘመን በተካሄደው ሃይማኖትን የማስለወጥ ግፊት ብዙ መሥዋዕትነት ከተከፈለ በኋላ በንጉሡ ላይ በደረሰው የሕመም ተግሣጽ አስገዳጅነት ሥልጣናቸውን ለልጃቸው ለዓለም ሰገድ ፋሲለደስ በማስተላለፋቸው በሊቁ በዕጨጌ በትረ ጊዮርጊስና አብረዋቸው ሊቃውንትና በካቶሊካውያን መካከል የተካሄደው ሃይማኖታዊ ጉባኤና ክርክር የኦርቶዶክስ ተዋሕዶን እምነት ርትዕትነት አረጋግጦ ጉዳዩ ተቋጭቷል፡፡ በንጉሠ ነገሥት አፄ ዮሐንስ ፬ኛ ዘመነ መንግሥት እንደገና ለማንሰራራት ሙከራ ያደረገው የካቶሊክ ሃይማኖት በቦሩ ሜዳ ላይ በተካሄደው ጉባኤ ክርክር ውሳኔ ተስጥቶበት ርትዕት ኦርቶዶክሳዊት የተዋሕዶ ሃይማኖት ጸንታ ልትቀጥል ችላለች፡፡

እነዚህ ከላይ የተጠቀሱት ይፋ የሆኑ ሁለት ሙከራዎች የሮማ ቤተ ክርስቲያን የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት በስብከት ማሸነፍ እንደማትችል አሳምራ የተገነዘበችባቸው ሙከራዎች ነበሩ፡፡ በዚህ ምክንያት ካደረባት ቁጭት በመነሣት ፲፱፻፳፰ ዓ.ም. ጣሊያን ኢትዮጵያን በግፍ ስትወር በጊዜው የነበሩ የሮማ ቤተ ክርስቲያን ጳጳሳት

የፋሽስት ኢጣልያን ጦርና መሣሪያ ባርከውና መርቀው እስከ ማዝመት ደርሰዋል፡፡ በካቶሊካውያን ጳጳሳት ተባርኮ ወደ ኢትዮጵያ የዘመተው ጦርም በእምስቱ የወረራና የጦርነት ዘመን በጠቅላላ ሕዝቡ ላይ ካደረሰው ፋሽስታዊ ጭፍጨፋ በተጨማሪ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ላይ ልዩ ትኩረት በማድረግ የቤተ ክርስቲያኒቱ አገልጋዮች የሆኑትን መነኮሳትን ቀሳውስትንና ጳጳሳትን ልዩ ዒላማ በማድረግ ለማጥፋት ሙከራ አድርጓል፡፡ ለዚህም የሰማዕታት ቀን እየተባለ በሚታወሰው የየካቲት ሚካኤል ቀን በአዲስ አበባ ከተማ ባደረገው ከፍተኛ ጭፍጨፋ የጣሊያን ወታደሮችና ባንዳዎች ጥምጥም የጠመጠሙና መስቀል በእጃቸው የያዙ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አገልጋዮችን በልዩ ትኩረት እያሳደዱ መጨፍጨፋቸው አንዱ ነበረ፡፡ በደብረ ሊባኖስ መነኮሳት ላይ ከፍተኛ ዕልቂት መፈጸማቸውና አቡነ ጴጥሮስንና አቡነ ሚካኤልን በግፍ መግደላቸው ተጨባጭ ማስረጃ ሆኖ በታሪክ ተመዝግቦ ይገኛል፡፡

የሮማ ቤተ ክርስቲያን ከፋሽስት ጦር ጋር ተባብራ ይህን ሁሉ ነገር ብታደርግም ቅሉ ክብር ለቅዱሳኑ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሲቃውንት ይሁንና በነዚህ የጦርነት ዘመናትም እንኳን ሥሯን ኢትዮጵያ ውስጥ መትከል አልቻለችም ነበር፡፡ ጦርነቱ አልቆ ኢትዮጵያውያን አገራቸውን ለማልማት ደፋ ቀና በሚሉበት ዘመን ግን የሮም ቤተ ክርስቲያን ዘወትር የምትጎመጃትን አገር ኢትዮጵያን እጇ ውስጥ ለማስገባት ሌላ መንገድ አገኘች፡፡ ይኸውም ዘመናዊ ትምህርት ፍላጎት በኢትዮጵያ እንዲስፋፋ አስፈላጊ ሆኖ መገኘቱ ነበር፡፡

የጀስዊት ሚሲዮን የተባሉት የሮማ ቤተ ክርስቲያን እምነት አራማጆች ለዓላማቸው መሳካት እንዴት ጊዜና አጋጣሚ ይጠብቁ እንደ ነበርና የኢትዮጵያን የዘመናዊ ትምህርት ፍላጐት በተገነዘቡ ጊዜ እንዴት ይህን ፍላጐት ተገን አድርገው ለሦስተኛ ጊዜ ወደ ኢትዮጵያ እንደገቡ ራሳቸው በመዘዝቡት ታሪክ ላይ የሚከተለው ይገኛል፡፡

"የንጉሡ ነገሥቱን ግብዣ በመቀበል ካናዳውያን ጀስዊቶች በ ፲፱፻፵፭ ዓ.ም. እ.ኤ.አ ወደ ኢትዮጵያ መጡ፡፡ ቀደምት የእምነቱን መሥራቾች መንፈስ በመከተልም ትምህርትንና ሐዋርያዊ አገልግሎትን አጣምሮ

በመስጠት ላይ አተኮሩ፡፡ በመጨረሻም የአገሪቱን የመጀመሪያ ዩኒቨርሲቲ ለማቋቋም በቁ፡፡"[36]

"... Responding to an imperial invitation, Jesuits from French Canada arrived in Ethiopia in 1945. In the original spirit of the founders, they immersed themselves in the educational apostolate, ultimately helping in the establishment of tha country's first university. ..."

"ዩኒቨርሲቲ ኮሌጁን ለመመሥረትና ለማስተዳደር እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር በ፲፱፻፶ ዓመተ ምሕረት ከማኅበረ ክርስቶስ በቀረበው ጥያቄ መሠረት ቄስ ሉቺያን ማት ኮሌጁን በመመሥረትና በዳይሬክተርነት በመምራት ሰርተዋል፡፡ ቀደም ብሎ የተከፈተው የጂኦፊዚካል አብዘርቫቶሪ ክፍልም በሌላው የጀስዊት ቄስ ፒሬ ጉየን ኤስ ጀ አማካይነት የተመሠረተ ሲሆን ይህንኑ ክፍል እስከ ፲፱፻፸፰ ዓ.ም. እ.ኤ.አ በዳይሬክተርነት መርተውታል፡፡"[37]

"...In 1950 the Society of Jesus was asked to found and administer the University College, Addis Ababa, Fr. Lucien Matte S.J. being its first rector. A few years later, Fr. Pierre Gouin S.J., member of tha Sciance Faculty, built the University's Geophysical Observatory and remained its director until 1978..."

ዩኒቨርሲቲው ሲቋቋም አመራሩን የተረከቡት ቄስ ሉቺያን ማት ሲሆኑ በእርሳቸው ይመራ የነበረው የጀስዊትስ ቡድን የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን ዩኒቨርስቲ ኮሊጅን ለመምራት ከመመረጣቸው አስቀድሞ በዚያን ጊዜ ተፈሪ መኮንን እየተባለ ይጠራ የነበረውን ትምህርት ቤት በማስተዳደር ላይ ይገኙ ነበር፡፡

---

36 History, East Africa Province, Society of Jesus, www.eapjesuits.org/History/htm

37 Ethiopian-HIGER EDUCATION,http://education.stateuniversity.com

እነ ቄስ ማት ከላይ በተጠቀሰው ሁኔታ ከዘመናት ሕልምና ረጅም ዕቅድ በኋላ የኢትዮጵያ የወደፊት ተስፋ የሚሆኑ ወጣት ምሁራንን ለማብቀል የተዘጋጀውን ዩኒቨርሲቲ በብልኀት ተቆጣጠሩት፡፡ በዘመናዊ ትምህርት ሰበብ ያገኟቸውን ኢትዮጵያውያን ወጣቶች ወደ ሥልጡን ኢትዮጵያዊነት ሳይሆን ወደ አበሻ ፈረንጅነት እየለወጡ ቀንና ሌሊት ያለ ዕረፍት ይሠሩ በነበረበት ወቅት ያገሬን ወጣቶች ሃይማኖታቸውንና ታሪካቸውን እኔ አስተምራለሁ የሚል ደፋር መሪጌታ ሲመጣባቸው በቀላሉ አላዩትም፡፡ በመሆኑም አባቴ በዩኒቨርስቲ እንዲያስተምር ከግርማዊነታቸው የተሰጠውን ትእዛዝ ለማስለወጥ በቤተ መንግሥቱ አካባቢ ተሰሚነት በነበራቸው ኢትዮጵያውያን በኩል ሙከራ አደረጉ፡፡

"መሪጌታ እያሉ ወታደሮችን እንጂ ተማሪዎችን ማስተማር የለበትም" እስከ ማለት የደረሱ ሰዎች ነበሩ፡፡ በጃንሆይ ፊት ተቃውሞአቸውን የገለጡ በእምነታቸው ጄስዊቶቹን የሚመስሉ ዘመናዊ ትምህርት የተማሩ ኢትዮጵያውያን ምሁራንም ነበሩ። ነገርግን የንጉሠ ነገሥቱን ትእዛዝ ማስለወጥ አልቻሉም፡፡

በመሆኑም ዩኒቨርሲቲ ኮሌጁ ሳይወድ በግድ ማስተማሪያ ሰዓትና ቦታ ስለ ፈቀደለት በግንቦት ወር ፲፱፻፵፱ ዓ.ም. ማስተማር ጀመረ፡፡ ከአንድ ወር በኋላ "የማስተማሪያ ጊዜ ስለ ተሻማህብን በቀኑ ክፍለ ጊዜ ያንተን ትምህርት ማስተናገድ አንችልም ከፈለግህ ማታ ማታ እየመጣህ ማስተማር ትችላለህ" አሉት፡፡ እርሱም በተሰጠው ዕድል መጠቀምን ስለ መረጠ ማታ ማታ ማስተማሩን ቀጠለ፡፡ በርቱዕ አንደበቱና በተብራራ ትምህርቱ የተማረኩት ወጣት ኢትዮጵያውያን ትምህርቱ ከቀን ወደ ማታ በመለወጡ አልተከፉም፣ አልቀሩም፡፡ እንዲያውም ወደ አዳዲስ ሃይማኖት ተወስደው የነበሩ ሁሉ እየተመለሱ ትምህርቱን በከፍተኛ ንቃት መከታተል ጀመሩ፡፡ የሚሰጣቸውን ትምህርትም በጥያቄና መልስ ተሳትፎ ይበልጥ እያዳበሩት ሄዱ፡፡ አንዱ አንዱን እየሳበ ከቀን ወደ ቀን እየበረከቱ ጉባኤውን አጠናከሩት፡፡ ከዚህ የተነሣ የተመደበላቸው ፵፭ ደቂቃ አልበቃ እያለ እስከ ምሽቱ ፬ ሰዓት ድረስ ማምሸት ጀመሩ፡፡

የማታው ክፍለ ጊዜ ካሰቡትና ካቀዱት ውጪ የሆነ ውጤት ያስከተለባቸው እነ ቄስማት፤ አባቴ አንድ ዓመት ካስተማረ በኋላ ደግሞ ሌላ ነገር አሰቡ፡፡ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጁ ለ፲፱፻፶ ዓ.ም. የክረምት ዕረፍት ተዘግቶ ቆይቶ ሲከፈት አባቴ የሚያስተምረው መንፈሳዊ ትምህርት ከዋናው ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ግቢ ወደ ምህንድስና ኮሌጅ እንዲዛወር መወሰኑን ነገሩት፡፡ የምህንድስና ኮሌጁ በዚያን ጊዜ ተግባረዕድ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ግቢ ውስጥ ይገኝ ነበር፡፡

በ፲፱፻፶፩ ዓ.ም. የትምህርት ዓመት መጀመሪያ ላይ አባቴ ከዩኒቨርሲቲ ኮሌጁ የተሰጠውን ትእዛዝ ተቀብሎ ወደ ምህንድስና ኮሌጅ ሄደ፡፡ ኮሌጁን የሚመሩት አሜሪካዊ ዘንድ ቀርቦ ሥራውን ለመጀመር ሲያነጋግራቸው ከምሽቱ ፩ ሰዓት ጀምሮ ፵፭ ደቂቃ የሚቆይበት ክፍል እንደሚሰጡት ነገሩት፡፡ የእርሱን ትምህርት የሚፈልግ ተማሪ ካለ ገብቶ ቢማር ተቃውሞ እንደሌላቸው ገልጠው እሳቸው ግን የሚማሩ ተማሪዎችን እንደማይመድቡለት አሳወቁት፡፡

"ተማሪ ሳይመደብልኝ ማንን አስተምራለሁ?" ብሎ ቢጠይቃቸው፤

"ክፍል ሰጠው እንጂ ተማሪ መድብለት አልተባልኩም" የሚል መልስ ሰጡት፡፡ ትእዛዛቸውን ተቀብሎ ወጣ፡፡ ምናልባት የሚመጡ ተማሪዎች ባገኝ ብሎ በተሰጠው ጊዜና ቦታ ጠበቀ፡፡ ለተማሪዎቹ ስለ ሁኔታው የተገለጠላቸው ነገር ስላልነበር ወደ እርሱ ክፍል የሚመጡ ተማሪዎች ሊያገኝ አልቻለም፡፡ ስለዚህ ለተወሰኑ ቀናት በተሰጠው ባዶ ክፍል ውስጥ ቁጭ ብሎ የሚመጡ ተማሪዎች ሲጠብቅ ያመሸና የተመደበለት ሰዓት ሲያልቅ ወጥቶ ይሄድ ነበር፡፡ የትምህርት ቤቱ አስተዳደር ለተወሰኑ ቀናት ሁኔታውን ሲከታተል ከቆየ በኋላ "ወደ አንተ ክፍል የሚመጣ ተማሪ ስሌለ ወደ ግቢው መግባት አያስፈልግህምና ከዚህ በኋላ እንዳትመጣ፡፡" ብለው ወደ ግቢው እንዳይገባ በጥበቃ ሠራተኞች አሳገዱው፡፡

እርሱ ግን እንዲህ እሱን ብሎ አልቀረም፡፡ በተመደበለት ቀንና ሰዓት ወደ ትምህርት ቤቱ እየሄደ ከግቢው ውጪ ይቆምና ልክ ፵፭ ደቂቃዋ

ስታልቅ ተመልሶ ይሄድ ነበረ፡፡ ይህንን ትዕይንት በተደጋጋሚ ሲከታተል የነበረ አንድ ተማሪ ትኩረቱ ተሳበ፡፡ ይሄ ሰው አሰፋው በላይ የተባለ የተግባረ እድ ትምህርት ቤት ነበረ፡፡ ተማሪው ሁኔታው ስላስገረመው ከዕለታት በአንዱ ቀን ጠበቀው፡፡ በሰዓቱ መጥቶ ከበሩ አጠገብ ሲቆም ተጠግቶት ሰላምታ ከሰጠው በኋላ ለምን በየጊዜው እየመጣ እንደሚቆም ጠየቀው፡፡

አባቴም ንጉሡ ነገሥቱ በፈቀዱለት መሠረት እንደ ምን ለማስተማር እንደ ተመደበና ወደ ተግባረ እድ ትምህርት ቤት እንዴት እንደ መጣ ነገረው፡፡ ሆኖም ተማሪዎች ስላልተመደቡለት ማስተማር አለመቻሉን በመጨረሻም ክፍሉን እንደቆለፉበትና ወደ ቅጽረ ግቢውም እንዳይገባ እንዳገዱት ነገረው፡፡

በሁኔታው የተገረመው ተማሪ አሰፋው "ታዲያ በሩ ከተዘጋብዎ ለምን አይሄዱም? ለምንስ ይቆማሉ?" በማለት መልሶ ጠየቀው፡፡ አባቴም "ጌታችን አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያቱ ሂዱና አስተምሩ ሲላቸው፤ ባይሰሟችሁ እንኳን የእግራችሁን አቧራ አራግፋችሁ ሂዱ ብሏቸው ነበር፡፡ እኔም ጊዜዋ እስከታልፍ ጠብቄ የእግሬን አቧራ አራግፌ ለመሄድ ነው የቆምኩት" ብሎ መለሰለት፡፡ የዚያን ጊዜው ተማሪ የአሁኑ አዛውንት አቶ አሰፋው ከሃምሳ ዓመት በኋላ ስለዚያች ቀን ትዝታቸው በጻፉት ማስታወሻ ላይ አባቴ ይህን መልስ ሲሰጣቸው የተሰማቸውን እንደሚከተለው ገልጠውታል፡፡

"…ከሰጡኝ መልስ በመነሣት በላል ዕውቀት እንዳላቸው ብገምትም የተዋሕዶ ሃይማኖት ርቱዕ አስተማሪ መሆናቸውን እርግጠኛ መሆን አልቻልኩም ነበር፡፡ ከተለያየን በኋላ እርሳቸውን የሚያውቁ ተማሪዎችን ስጠይቅ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን የሥነ መለኮት ሊቅ መሆናቸውን ነገሩኝ፡፡…"

ተማሪ አሰፋው ስለ ሁኔታው ከተረዳ በኋላ ወደ ትምህርት ቤቱ ዳይሬክተር ዘንድ ቀርቦ፤ "የሌሎች ሃይማኖት ተከታዮች አስተማሪዎች እየገቡላቸው ይማራሉ የእኛን ሃይማኖት እንዲያስተምሩ የተመደቡት

መምህር ለምንድነው የተከለከሉት? እንደ ሌሎቹ ጓደኞቻችን እኛም ስለ ሃይማኖታችንን ማወቅ ስለምንፈልግ መምህር ይመደብልን፡፡" በማለት ጥያቄ አቀረበ፡፡

በዚህ ጥያቄ ምክንያት አባቴ እየገባ እንዲያስተምር ተፈቀደለት፡፡ በተግባረ እድ ትምህርት ቤት ቆይታው ብዙ ወጣቶችን ለማስተማር ዕድል አገኘ፡፡ ያኔ ካስተማራቸው ወጣቶች ውስጥ ብዙዎች አገራቸውን በከፍተኛ ደረጃ አገልግለዋል፡፡

አባቴና የዚያን ጊዜው የኮሌጅ ተማሪ አሰፋው እየተግባቡና በጣም እየተቀራረቡ ስለሄዱ የነበራቸው ጓደኝነት እየጠነከረ ሄደ፡፡ ከትምህርት ቤት ውጪም መገናኘት ጀመሩ፡፡ በአቶ አሰፋው የግል ማስታወሻ ላይ እንዳገኘሁት "ትውውቃችን እየጠነከረ ሲሄድ ጉላ ሰፈር አካባቢ ወደ ነበረው ቤታቸው ዐብሬአቸው እየሄድኩኝ ብዙ እንወያይ ነበረ፡፡ "እርስ በርሳችን እንማማራለን" አሉኝ፡፡

"እኔ ከእርስዎ እማራለሁ እንጂ ከእኔ ለእርስዎ የሚተርፍ ምንም ዕውቀት የለኝም ስላቸው፡፡""አንተ ደግሞ እንግሊዘኛ ታስተምረኛለህ አሉኝ፡፡" በዚሁ መሠረት በትርፍ ሰዓታቸው ሲገናኙ አንዳቸው አንዳቸውን እያስተማሩ ጓደኝነታቸው ቀጠለ፡፡ ከዚህ እርስ በእርስ የመማማር ልምድ በተጨማሪ አባቴና አቶ አሰፋው ሌሎች ግዳጆችንም ተወጥተዋል፡፡ ሕዝቡ ወደ ሌላ ሃይማኖት እንዲገባ የሚቀሰቅሱ አዳዲስ መመህራን ወጣቱን እየሰበሰቡ በሚሰብኩበት የኪራይ ቤት እየሄዱ የመከላከል ግዳጆችን ለመወጣት ሞክረዋል፡፡ለመምህራኑ የተለያዩ ጥያቄዎችን በማንሣት በተለይም መሠረታዊ በሆኑ ልዩነቶች ላይ ክርክር እንዲነሣና በቦታው ይገኙ የነበሩ ሰዎች እንዲሳተፉ በማድረግ ነገሮችን ከተለያየ አቅጣጫ የማየት ዕድል ፈጥረውላቸዋል፡፡ በዚህ ጥረታቸው ብዛት ያላቸው ወጣት ኢትዮጵውያን ባለማወቅ ሊለዩአት ከነበረችው የቀናች እምነታቸው እንዳይነጠሉ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርገዋል፡፡

ከሰፈር ሰፈር እየዞሩ ይህን ሥራ ይሠሩ በነበረበት ጊዜ ሁሉ "ይደክመዋል ብለህ ለእኔ እንዳታስብ አስፈላጊ በሚመስል ቦታ ሁሉ እየወሰድከኝ ችግሩን መቋቋም አለብን" በማለት አባቴ ደጋግሞ ይናገር ነበር፡፡ ለዚህ ዓይነቱ እንቅስቃሴ በሚሰማራበት ቦታ ሁሉ "ጳውሎስ" በተባለ ስም ይጠቀም ነበር፡፡ ለዚህ ሐዋርያዊ አገልግሎታቸው መታሰቢያ ይሆን ዘንድ "ጳውሎስ" የተባለ ስሙን ለመጀመሪያ ወንድ ልጁ መጠሪያነት ሰጥቶታል፡፡

ምዕራፍ ፬

ዘርፈ ብዙ የአገልግሎት ዘመናት
፲፱፻፶ - ፲፱፻፷፭